

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pieszyce

Pieszyce, 2015

**Plan opracowany na zlecenie Gminy Pieszycy
przez firmę Meritum Competence
Krzysztof Pietrzak**

Skład zespołu:

- Krzysztof Pietrzak
- Ewelina Wiśniewska
- Emilia Jurkiewicz

MERITUM
COMPETENCE

Spis treści

Wykaz skrótów i wyjaśnienia pojęć	5
1. Streszczenie.....	9
2. Cel i podstawy prawne opracowania.....	11
3. Charakterystyka obszaru opracowania	15
3.1 Istniejący stan środowiska przyrodniczego na obszarze gminy	15
3.1.1 Zasoby wodne	15
3.1.2 Powietrze i klimat	17
3.1.3 Powierzchnia ziemi	20
3.1.4 Zasoby naturalne i krajobraz	20
3.1.5 Obszary Natura 2000 oraz Obszary Chronionego Krajobrazu	21
3.1.6 Różnorodność biologiczna	23
3.1.7 Ludność	24
3.2 Zabytki i dobra materialne	24
3.3 Gospodarka	25
4.1 Informacje wstępne	27
4.2 Stan istniejący – wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla	28
4.2.1 Emisja z ogrzewania gospodarstw domowych	28
3.3.2 Emisja z budynków należących do gminy	30
3.3.3 Emisja z oświetlenia ulicznego	31
3.3.4 Emisja z wytworzonej i zużytej energii elektrycznej	32
3.3.5 Emisja z transportu lokalnego	33
3.3.6 Emisja z pojazdów należących do gminy	34
4.3 Podsumowanie wyników inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla	35
5. Redukcja emisji CO₂ - strategia ogólna i planowane zadania	38

5.1	Strategia ogólna	38
5.2	Cele strategiczne i szczegółowe	39
5.3	Zadania służące osiągnięciu celu (opis, koszty, wskaźniki redukcji emisji)	45
5.4	Podmioty odpowiedzialne za realizację	52
5.5	Harmonogram Gantta	52
5.6	Aspekty organizacyjne i finansowe	55
6.	Monitoring wdrażania Planu	65
7.	Aktualizacja Planu.....	70
8.	Spis tabel	70
9.	Spis Rysunków	71
10.	Bibliografia	71
11.	Załączniki	73

Wykaz skrótów i wyjaśnienia pojęć

POP - Program Ochrony Powietrza

PDK - Plan Działań Krótkoterminowych

PGN - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

MŚ – Ministerstwo Środowiska

PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

POIiŚ - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

FS -Fundusz Spójności

EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFRROW - Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

KOBiZE – Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami

OZE – Odnawialne Źródła Energii

SET - Europejski Strategiczny Plan w dziedzinie technologii energetycznych

SEAP - plan działań na rzecz zrównoważonej energii

Niska emisja – emisja produktów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych do atmosfery ze źródeł emisji (emiterów) znajdujących się na wysokości nie większej niż 40 m. Wyróżnia się emisję komunikacyjną, emisję wynikającą z produkcji ciepła dla potrzeb centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej oraz emisję przemysłową. Do produktów spalania wpływających na występowanie niskiej emisji zaliczyć można gazy: dwutlenek węgla CO₂, tlenek węgla CO, dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne np. benzo(a) piren oraz dioksyny, a także metale ciężkie (ołów, arsen, nikiel, kadm) i pyły zawieszane PM₁₀, PM_{2,5}.

Gazy cieplarniane – (GHG, z ang. *greenhouse gas*) – gazowy składnik atmosfery będący jedną z przyczyn efektu cieplarnianego. Gazy cieplarniane zapobiegają wydostawaniu się promieniowania podczerwonego z planety, pochłaniając je i oddając do atmosfery, w wyniku, czego następuje zwiększenie temperatury jej powierzchni. Atmosferze obecne są zarówno w wyniku naturalnych procesów, jak i na skutek działalności człowieka. Do gazów cieplarnianych na Ziemi zalicza się:

- parę wodną (najpowszechniejszy z gazów cieplarnianych w atmosferze)
- dwutlenek węgla (CO₂)
- metan (CH₄)
- freony (CFC)
- podtlenek azotu (N₂O)
- halon
- gazy przemysłowe (HFC, PFC, SF₆).

Energia geotermalna – energia termiczna skał znajdujących się we wnętrzu Ziemi, zaliczana na ogół do odnawialnych źródeł energii. Występuje również, jako naturalne źródło ciepła w źródłach termalnych.

Energia odnawialna – źródła energii, których wykorzystywanie nie wiąże się z długotrwałym ich deficytem, ponieważ ich zasób odnawia się w krótkim czasie. Takimi źródłami są między innymi wiatr, promieniowanie słoneczne, opady, pływy morskie, fale morskie i geotermia. Przeciwnieństwem ich są nieodnawialne źródła energii, czyli źródła, których zasoby odtwarzają się bardzo powoli bądź wcale: ropa naftowa, węgiel, gaz ziemny i uran.

Efektywność energetyczna - oznacza ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii.

Metodologia „top down” – metodologia oparta na dochodzeniu od ogółu do szczegółu – gdy dysponujemy pewnymi ogólnymi wielkościami i dzielimy je na szczegółowe na podstawie pewnych założeń (np. zużycie ciepła dla całego miasta dzielone na poszczególne grupy odbiorców).

Metodologia „bottom-up” – metodologia oparta na dochodzeniu od szczegółu do ogółu – stosowana, gdy dysponujemy szczegółowymi danymi źródłowymi (np. zużycie energii dla pojedynczych budynków użyteczności publicznej).

Ekwiwalent CO₂ – Wielkość emisji określana jest w tonach ekwiwalentu CO₂ (Mg CO_{2e}), które określają sumaryczny wpływ wszystkich gazów cieplarnianych na ocieplenie atmosfery, w stosunku do wybranego gazu referencyjnego tj. CO₂. Jednostka Mg CO_{2e} jest uznana międzynarodowo, a wskaźniki do przeliczania potencjału tworzenia efektu cieplarnianego poddawane są przez United Nations Framework Convention on Climate Change, (Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w Sprawie Klimatu – UNFCCC).

Plany Gospodarki Niskoemisyjnej są dokumentami strategicznymi opracowywanymi przez jednostki samorządu terytorialnego w celu osiągnięcia długofalowych korzyści środowiskowych, ekonomicznych i społecznych. Celem jest zwiększenie efektywności energetycznej, zmniejszenie emisji oraz wdrożenie nowych technologii zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Porozumienie Między Burmistrzami – ruch europejski skupiający władze lokalne i regionalne, które dobrowolnie włączają się w działania na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii na podlegających im obszarach. Celem sygnatariuszy Porozumienia jest zrealizowanie i wykroczenie poza unijny cel, jakim jest zmniejszenie emisji CO₂ o 20% do 2020 roku.

Eco Driving - sposób prowadzenia samochodu, który zmniejsza negatywne oddziaływanie samochodu na środowisko naturalne gdyż pozwala na realne oszczędności paliwa.

Pył PM₁₀ składa się z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu, będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (np. benzo/a/piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Pył PM₁₀ zawiera cząstki o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc. Poziom dopuszczalny dla stężenia średniodobowego wynosi 50 µg/m³ i może być przekraczany nie więcej niż 35 dni w ciągu roku. Poziom dopuszczalny dla stężenia średniorocznego wynosi 40 µg/m³, a poziom alarmowy 200 µg/m³.

Pył PM_{2,5} zawiera cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych, płuc oraz przenikać do krwi. Docelowa wartość średnioroczna dla pyłu PM_{2,5} wynosi 25 µg/m³, poziom dopuszczalny 25 µg/m³, a poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji dla 2012 r. 27 µg/m³.

Największą emisję pyłów powoduje spalanie węgla w starych i często źle wyregulowanych kotłach i piecach domowych oraz w dużych miastach komunikacja. Spalanie odpadów w tych kotłach, które choć jest nielegalne i powoduje poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi, jest praktykowane przez niektórych mieszkańców. Emisja pyłów powodowana jest również przez przemysł, szczególnie energetyczny, chemiczny, wydobywczy i metalurgiczny, ale ze względu na wysokość emitorów oraz obowiązujące przepisy prawne regulujące

dopuszczalne wartości emisji, źródła te mają zwykle dużo mniejszy wpływ na jakość powietrza. Pyły o średnicy poniżej 10 mikrometrów absorbowane są w górnych drogach oddechowych i oskrzelach. Inhalowane do płuc mogą powodować różne reakcje ze strony ustroju np. kaszel, trudności z oddychaniem i zadyszkę, szczególnie w czasie wysiłku fizycznego. Przyczyniają się do zwiększenia zagrożenia infekcjami układu oddechowego oraz występowania zaostrzeń objawów chorób alergicznych np. astmy, kataru siennego i zapalenia spojówek. Nasilenie objawów zależy w dużym stopniu od stężenia pyłu w powietrzu, czasu ekspozycji, dodatkowego narażenia na czynniki pochodzenia środowiskowego oraz zwiększonej podatności osobniczej. Drobne frakcje pyłów mogą przenikać do krwioobiegu, a dłuższe narażenie na wysokie stężenia pyłu może mieć istotny wpływ na przebieg chorób serca (nadciśnienie, zawał) lub nawet zwiększać ryzyko zachorowania na choroby nowotworowe, szczególnie płuc. Nowe dane świadczą o ujemnym wpływie inhalowanego pyłu na zdrowie kobiet ciężarnych oraz rozwijającego się płodu (niski ciężar urodzeniowy, wady wrodzone, powikłania przebiegu ciąży). Pyły o średnicy poniżej 2,5 mikrometra (tzw. pyły drobne) absorbowane są w górnych i dolnych drogach oddechowych i mogą również przenikać do krwi. Podobnie jak pyły z grupy PM10 mogą powodować kaszel, trudności z oddychaniem i zadyszkę, szczególnie w czasie wysiłku fizycznego.

Benzo(a)piren - B(a)P – przedstawiciel wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jak inne WWA, jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny, co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej.

Zielone zamówienia publiczne (green public procurement) oznaczają politykę, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań ograniczających negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych.

1. Streszczenie

PGN zawiera informacje o ilości wprowadzanych do powietrza pyłów i gazów cieplarnianych na terenie gminy, podając jednocześnie propozycje konkretnych i efektywnych działań ograniczających te ilości.

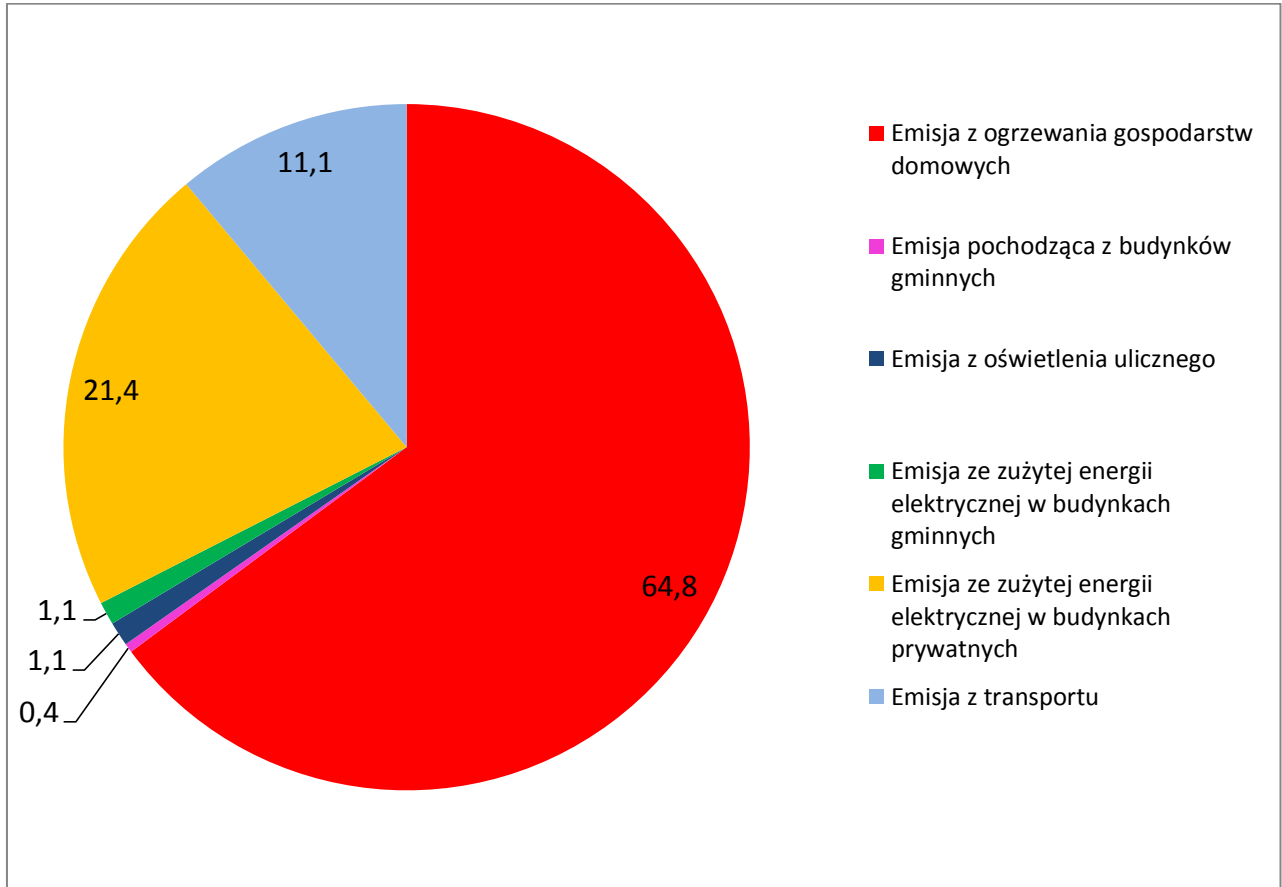
Struktura Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pieszyce jest zgodna zaleceniami Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W Planie wyszczególniono:

- wykaz skrótów i wyjaśnienia pojęć
- w rozdziale 1. streszczenie
- w rozdziale 2. cele i podstawy wykonania opracowania
- w rozdziale 3. charakterystykę obszaru objętego opracowaniem,
- w rozdziale 4. wyniki bazowej inwentaryzacji emisji w gminie. Zawarto w nim również metodologię wykonania badań oraz omówienie wyników przeprowadzonej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla,
- w rozdziale 5. redukcję emisji CO₂ strategię ogólną wykonania Planu. Rozdział zawiera opis stanu istniejącego, wyszczególnione cele, opisano czynniki oddziałujących na realizację Planu oraz wskazano obszary problemowe. Rozdział ten zawiera również opis aspektów organizacyjnych i finansowych oraz zadania i środki zaplanowane na cały okres objęty planem
- w rozdziale 6. zagadnienia związane z monitoringiem wdrażania Planu.
- w rozdziale 7. aktualizację Planu
- spis tabel, rysunków, bibliografię i załączniki

Przygotowanie Planu poprzedziła szczegółowa inwentaryzacja. Przeprowadzono ankietyzację budynków mieszkalnych oraz zebrano dane dotyczące zużycia energii w budynkach należących do gminy. Dzięki zebraniu informacji z różnych źródeł możliwe było określenie wielkości emisji dwutlenku węgla w roku bazowym oraz w roku 2014. Na tej podstawie określono najważniejszy czynnik mający wpływ na emisję - ogrzewanie budynków (64,8% sumarycznej emisji). Na drugim miejscu znalazła się emisja ze zużytej przez osoby fizyczne energii elektrycznej (21,4 % sumarycznej emisji).

Przeprowadzenie bazowej inwentaryzacji emisji pozwoliło na określenie obszarów o największym potencjale redukcji emisji.

Rysunek 1. Procentowy udział źródeł emisji

Emisja CO₂ w Gminie Pieszycy

Wielkość emisji dwutlenku węgla w roku bazowym – 30 188,9 Mg CO₂

Najważniejszy czynnik mający wpływ na emisję - ogrzewanie budynków

2. Cel i podstawy prawne opracowania

Sprawne, strategiczne planowanie gospodarki niskoemisyjnej jest kluczowym narzędziem stymulowania zrównoważonego wzrostu gospodarczego na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Może też być działaniem przyciągającym zainteresowanie inwestorów. Pomaga ponadto zmniejszyć negatywny wpływ na środowisko. Właściwe planowanie gospodarki niskoemisyjnej może przynieść równoczesne korzyści ekologiczne, gospodarcze i społeczne, tak, więc powinno być kluczowym elementem planowania strategii rozwoju lokalnego. Ponadto plan jest zgodny z przepisami prawa w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zrównoważony wzrost można osiągnąć poprzez efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów i efektywne planowanie.

Plany Gospodarki Niskoemisyjnej są narzędziem przyczyniającym się m.in. do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Jednocześnie ich realizacja powoduje systematyczną poprawę jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu i wprowadzanie Programów Ochrony Powietrza (POP) oraz Planów Działań Krótkoterminowych (PDK). Celem realizacji działań założonych w niniejszym planie jest również doprowadzenie do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Skutkować to będzie osiągnięciem poziomów zanieczyszczeń nieprzekraczających obowiązujących norm najpóźniej do roku 2020.

Wśród celów pośrednich Planu Gospodarki Niskoemisyjnej można wymienić wyraźne oszczędności w budżecie gminy, dzięki ograniczeniu i optymalizacji zużycia energii elektrycznej a także innych mediów, udoskonalenie zarządzania, wykorzystanie potencjału gminy w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz lepszy wizerunek władz samorządowych w oczach mieszkańców.

**Celem nadrzędnym realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej
jest redukcja emisji CO₂**

Podstawy prawne opracowania

Potrzeba sporządzenia i realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wynika ze zobowiązań zawartych w ratyfikowanym przez Polskę Protokole z Kioto oraz przyjętym przez Komisję Europejską w 2008 roku Pakiecie Klimatycznym. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej realizuje założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, który został przyjęty przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 roku. Poniżej przedstawiono najważniejsze przepisy prawa oraz dokumenty strategiczne.

Przepisy prawa krajowego:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2015 poz. 199),
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 – Prawo energetyczne (tj. Dz.U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.) oraz rozporządzeniami do Ustawy aktualnymi na dzień podpisania umowy i podczas jej trwania
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. z 2011 r. Nr 94 poz. 551 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz.U. 2014 nr 0 poz. 712),
- Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. z 2010 r. Nr 76 poz.489 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 września 2012 r. o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię (Dz. U. z 2012 r. poz.1203 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 1515),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 1445),

Dokumenty strategiczne na poziomie globalnym:

- Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu który wszedł w życie 16 lutego 2005r,
- Dokument końcowy Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20 która odbyła się w dniach 20 – 22 czerwca 2012 r. w Rio de Janeiro.
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 1992 roku,
- Konwencja o różnorodności biologicznej sporządzona 5 czerwca 1992 roku,
- Europejska Konwencja Krajobrazowa przyjęta w ramach Rady Europy 20 października 2000 roku,
- Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z dnia 13 listopada 1979 roku jej protokołami dodatkowymi.

Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności (MAiC styczeń 2013 r.),
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) ,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, perspektywa do 2020 r. (BEiŚ), Warszawa 2014 r.,
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. Ministerstwo Gospodarki, listopad 2009 r.,
- Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Krajowy Plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych,
- Drugi Krajowy Plan Działań Dotyczący Efektywności Energetycznej
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) ,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.).

Dokumenty strategiczne na poziomie Województwa Dolnośląskiego:

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020,
- Program ochrony powietrza dla Województwa Dolnośląskiego
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego,
- Zalecenia IZ RPO WD do tworzenia Planów gospodarki niskoemisyjnej w gminach.

Dokumenty strategiczne na poziomie Powiatu Dzierżoniowskiego i Gminy Pieszyce:

- Strategia Rozwoju Gminy Pieszyce na lata 2014-2020,
- Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Pieszyce na lata 2007-2015
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pieszyce – aktualizacja na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2015
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

3. Charakterystyka obszaru opracowania

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest strategicznym dokumentem dla gminy mającym wpływ na lokalną gospodarkę ekologiczną i energetyczną

3.1 Istniejący stan środowiska przyrodniczego na obszarze gminy

3.1.1 Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Ukształtowanie terenu ma znaczący wpływ na zasoby wód powierzchniowych. Na terenie powiatu dzierzoniowskiego teren jest bardzo górzysty, co powoduje szybki odpływ wód powierzchniowych i przyczynia się do ubogich zasobów wód powierzchniowych. W gminie Pieszycy płynie Pieszyczy Potok powodujący spływ wody ze środkowej części zboczy Gór Sowich. Jest to główny ciek znajdujący się na terenie gminy Pieszycy. Pieszyczy Potok w części źródłiskowej jest tworzony przez liczne niewielkie potoki, które wypływają w lasach bukowych regla dolnego na wysokości 800 do 900 metrów. Głównym ciekiem źródłiskowym jest Kamionek płynący głęboką doliną zwiężającą się przed ujściem w wąski wąwóz. Ujęcia wody pitnej przeznaczone dla Pieszyc są usytuowane na Pieszyczym Potoku i Kamionku.

W obu przypadkach okolice ujęć wody pitnej należą do strefy ochronnej podlegającej szczególnej ochronie. Kolejnym istotnym potokiem na terenie gminy Pieszycy jest lewy dopływ rzeki Piława przepływający przez Piskorzów i Rościszów. Ciek wodny nosi nazwę Potok Kłomnica, a jego źródło znajduje się na północnym zboczu Wielkiej Sowy. Potok o długości ok 15 km posiada dopływy, wraz z którymi odwadnia powierzchnię zboczy Gór Sowich w ich północno-wschodniej części. Do najbardziej istotnych dopływów Kłomnicy należą: Bielica, Graniczny Potok oraz Sowi Potok. Woda z potoków wpływa do Piławy, która jest dopływem Bystrzycy.

Jakość jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na obszarze gminy jest badana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Najnowsze wyniki badań publikuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej. Dane wykorzystane do opracowania zostały zebrane w latach 2010 - 2014. Poniższa tabela przedstawia występujące w gminie jednolite części wód powierzchniowych wraz z oceną stanu ogólnego oraz statusem JCWP.

Jakość jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na obszarze gminy jest badana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Najnowsze wyniki badań publikuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Dane wykorzystane do opracowania zostały zebrane w latach 2013 - 2014. Rzeczne jednolite części wód powierzchniowych w gminie to:

- Piława od źródła do Gniłego Potoku (krajowy kod jednolitej części wód powierzchniowych: PLRW60006134489);

Klasa elementów biologicznych JCWP PLRW60006134489 otrzymała złą ocenę, klasa elementów hydromorfologicznych - ocenę dobrą; stan ekologiczny wód został określony jako umiarkowany. Ogólny stan tej JCWP jest na złym poziomie.

Tabela 1. Jakość jednolitych części wód powierzchniowych w Gminie Pieszycy

Nazwa ocenianej JCWP	Kod ocenianej JCWP	Status JCWP	Stan ogólny
Piława od źródła do Gniłego Potoku	PLRW60006134489	Silnie zmieniona	zły

Jakość jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na obszarze gminy została oceniona jako zła. Należy przy tym pamiętać, że JCWP nie znajdują się w całości w granicach Gminy Pieszycy, w związku z czym możliwości wpływania na ich stan i potencjał ekologiczny może być ograniczony.

Na terenie Gminy Pieszycy znajdują się prywatne stawy hodowlane oraz staw w Bratoszowie stanowiący własność gminy.

Wody podziemne

W części województwa dolnośląskiego, w której jest położona gmina Pieszycy wykorzystuje się wodę czerpaną z powszechnie wykorzystywanego zbiornika wód podziemnych znajdującego się na poziomie piętra wodonośnego czwartorzędu. Gmina Pieszycy posiada kilka ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w Kamionkach i Pieszycach. Należy zauważyć, że stan jakości wód podziemnych oraz nierównomierna lokalizacja zasobów wodnych powoduje w niektórych częściach gminy trudności w zaopatrzeniu w wodę.

Należy mieć na uwadze, że aktualna wersja podziału jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) na 161 części, obowiązywać ma do końca 2015 roku. Projektowana, nowa wersja podziału na 172 części oraz subczęści, po akceptacji Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, będzie obowiązywała od 2016 roku (źródło: http://www.psh.gov.pl/artykuly_i_publicacje/publikacje/charakterystyka-geologiczna-i-hydrogeologiczna-zweryfikowanych-jcwpd.html). Zgodnie z obowiązującym aktualnie podziałem, obszar Gminy Pieszycy znajduje się na terenie trzech zbiorników wód podziemnych o numerach: 112, 113 oraz 114 (źródło: <http://spdps.pgi.gov.pl/PSHv7/>). Dzięki badaniom prowadzonym w ramach PMŚ, w 2010 i 2012 roku oceniono stan wód

podziemnych w tych zbiornikach jako dobry - zarówno pod względem ilościowym jak i chemicznym (źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/mapa/>).

3.1.2 Powietrze i klimat

Stan powietrza

Na terenie Gminy Pieszyce zanieczyszczenia trafiają do powietrza z czterech podstawowych źródeł:

- powierzchniowych (indywidualne ogrzewanie, zanieczyszczenia komunalne pochodzące z budynków należących do mieszkańców, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów),
- punktowych (pochodzących ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych),
- liniowych (ruch kołowy),
- z rolnictwa (uprawy i hodowla zwierząt).

Emisja powierzchniowa związana jest ze stosowaniem paliw stałych, szczególnie węgla kamiennego w domowych instalacjach grzewczych. Doświadczenia innych regionów kraju wskazują również, że dochodzić może do także do spalania różnego rodzaju odpadów palnych, np. butelek i opakowań plastikowych, co powoduje uwalnianie szkodliwych substancji do atmosfery. Wzrost średniego stężenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powstałych w wyniku emisji powierzchniowej notowany jest cyklicznie w okresie zimowym. Jest to zjawisko związane z sezonem grzewczym, w którym przeciętne stężenie zanieczyszczeń jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Wyniki badań monitoringowych wskazują, że emisja z ogrzewania indywidualnego w mniejszych ośrodkach miejskich oraz wiejskich ma bardzo znaczący udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Jej wpływ najbardziej uwidacznia się w obszarach charakteryzujących się zwartą i gęstą zabudową.

Na terenie gminy zjawisko emisji powierzchniowej ma miejsce głównie na terenach zabudowanych, gdzie zabudowa mieszkaniowa wyposażona jest w indywidualne systemy grzewcze. Emisja liniowa skoncentrowana jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych i charakteryzuje się dużą nierównomiernością w ciągu doby. Substancje emitowane z silników pojazdów oddziałują szczególnie na najbliższe otoczenie dróg, a ich wpływ maleje wraz ze wzrostem odległości od nich. W ujęciu ogólnym stężenia zanieczyszczeń komunikacyjnych wykazują systematyczną tendencję rosnącą, co jest konsekwencją szybkiego rozwoju motoryzacji, a w konsekwencji emisji spalin.

Oceny są wykonywane w odniesieniu do obszaru strefy. Obowiązujący układ stref określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 poz. 914). W związku z powyższym w województwie dolnośląskim ocenę wykonano dla strefy:

- Strefa dolnośląska,
- Miasto Wałbrzych,
- Miasto Legnica,
- Aglomeracja wrocławska.

Systemem oceny jakości powietrza objęte są zanieczyszczenia określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1032) tj.: benzen, dwutlenek azotu, tlenki azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM 2,5, pył zawieszony PM 10, a także substancje oznaczane w pyłe PM 10 tj.: ołów, arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren.

Dla części substancji określone są poziomy dopuszczalne, natomiast dla reszty - poziomy docelowe, przy czym:

- Poziom dopuszczalny – jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i który po tym terminie nie powinien być przekraczany; poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza. Poziomy dopuszczalne są określone pod kątem ochrony zdrowia ludzi i ochrony roślin;
- Poziom docelowy – jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; poziom ten ustala się w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość; Poziomy docelowe są określone pod kątem ochrony zdrowia ludzi i ochrony roślin.

Dla ozonu (O₃) określone są poziomy celu długoterminowego. Jest to poziom substancji, poniżej którego, zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko, jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim czasie, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie jest to możliwe za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych.

Zgodnie z art. 89 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz (odrębnie dla każdej substancji) dokonuje klasyfikacji stref.

Wynikiem oceny dla kryterium ochrony zdrowia i kryterium ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- klasa A – jeżeli stężenia substancji na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych bądź poziomów docelowych;

Wymagane działania: utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza.

- klasa B, – jeżeli stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają ustalonych dla nich marginesów tolerancji;

Wymagane działania: określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych; określenie przyczyn przekroczeń, podjęcie działań w celu zmniejszenia emisji.

- klasa C, – jeżeli stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne bądź poziomy docelowe;

Wymagane działania: niezbędne jest opracowanie i wdrożenie programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu, w zakresie danego zanieczyszczenia.

- klasa C2 – w przypadku pyłu PM_{2,5} jeżeli stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziom docelowy (dodatkowa klasyfikacja zgodnie z pismem GIOŚ z dnia 9.02.2012 r., znak: DM/5102-07/01/2012/BT).

Dla parametru, jakim jest poziom celu długoterminowego dla ozonu, przewidziano:

- klasa D1, – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2, – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego;

Wymagane działania: niezbędne jest podejmowanie ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych mających na celu osiągnięcie poziomu celu długoterminowego do 2020 roku.

Uwzględniając ww. wytyczne, wynikiem oceny dla kryterium ochrony zdrowia i kryterium ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas. Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza, bądź utrzymania jakości na dotychczasowym poziomie.

Opublikowana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu *Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2014 roku* wskazała na udokumentowane pomiarami obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie dolnośląskiej. Zarówno na terenie gminy Pieszyce, jak i na terenie powiatu dzierzoniowskiego nie znajdują się punkty kontrolne stężenia B(a)P. Jednak na podstawie punktów kontrolnych w strefie dolnośląskiej można stwierdzić, że na obszarze gminy również nastąpiły przekroczenia. Obszar przekroczenia poziomu docelowego obejmuje swym zasięgiem znaczne obszary ościennych gmin, w tym gminę Pieszyce.

W strefie dolnośląskiej, do której należy Gmina Pieszyce kryterium stanowiącym podstawę do zakwalifikowania strefy do klasy C (zanieczyszczenie) był czas uśredniania stężeń BaP(rok). Spalanie węgla i drewna w paleniskach domowych – emisja niska była

główną przyczyną tego stanu rzeczy. W związku z tym obszar Gminy Pieszycy zaliczono do obszarów, dla których konieczna jest realizacja działań naprawczych w ramach programów ochrony powietrza.

Klimat akustyczny

Dopuszczalne poziomy hałasu reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 poz. 112). Na terenie Gminy Pieszycy nie jest prowadzony monitoring hałasu. Badania monitoringowe hałasu przeprowadzone w 2014 r. na terenie Województwa Dolnośląskiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu wykazały, że hałas komunikacyjny w dalszym ciągu jest jednym z największych zagrożeń i uciążliwości. Na podstawie pomiarów wykonanych w 2014 r. oraz w latach poprzednich można stwierdzić, że poziom zagrożenia hałasem komunikacyjnym jest w dalszym ciągu znaczący dla mieszkańców województwa dolnośląskiego (duża liczba osób narażonych).

Natężenie pól elektromagnetycznych

Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych w województwie dolnośląskim obejmuje pomiary prowadzone przez Państwowy Monitoring Środowiska w różnych punktach województwa. W ostatnich latach monitoring nie był prowadzony bezpośrednio na terenie Gminy Pieszycy, natomiast najbliższy punkt pomiarowy znajdował się w Świdnicy. Wyniki pomiarów monitoringowych wykazały, że wartości natężenia PEM w 2014r. utrzymywały się na niskich poziomach. Można więc wnioskować, że na całym terenie Gminy Pieszycy poziomy te również nie były przekraczane.

3.1.3 Powierzchnia ziemi

Gmina Pieszycy znajduje się na obszarze Sudetów oraz Przedgórze Sudeckiego, a dokładniej północno-wschodnia część gminy położona jest w Obniżeniu Podsudeckim, natomiast południowo-zachodnia w Górach Sowich. Największe różnice terenu na tych obszarach wynoszą ok 760 metrów. Północno-wschodnia część gminy jest zdominowana przez formy denudacyjne, czyli: równiny denudacyjne, pokrywy stożków Pie montowych oraz rumosze skalne. Do form pochodzących z okresu zlodowaceń należą wysoczyzny morenowe płaskie i faliste, które znajdują się na terenie Piskorzowa i Pieszyc. Przełęcz oraz zwarte zaokrąglone grzbiety Gór Sowich położone w południowo-zachodniej części gminy wzbogacają walory krajobrazu. Rozległe kopulaste zarysy górskie można spotkać w partiach szczytowych gór. Doliny współczesnych rzek tj. Kamionka, Kłomnica oraz pozostałe dopływy Piławy doskonale wpasowują się w tereny górskie.

3.1.4 Zasoby naturalne i krajobraz

Część północno-wschodnia gminy leży w Obniżeniu Podsudeckim, natomiast południowo-zachodnia część gminy położona jest w Górach Sowich. Miasto Pieszycy leży

w Kotlinie Dzierżoniowskiej. W Gminie Pieszycy lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię ok. 2 500 ha. Lasy występują głównie w zachodniej części miasta, na terenie Gór Sowich, w obrębie Parku Krajobrazowego Gór Sowich. Lasy znajdujące się w pobliżu Kamionki oraz stanowisko nietoperzy w Górach Sowich to obszary szczególnej ochrony NATURA 2000, a część gminy leży w strefie zwykłej ochrony NATURA 2000. Skały Gór Sowich zbudowane są z paragnejsów, lokalnie z granatami oraz migmatytów. W kompleksie metamorficznym znajdują się przecięcia żył porfirów felzytowych i łyszczykowych oraz pegmatytów. Na obszarze Kamionki w części źródłiskowej potoku Pieszycykiego można spotkać skały osadowe z czasów wieku karbońskiego. Są reprezentowane przeważnie przez zlepieńce kwarcowe oraz szarogłazy, brekcje i zlepieńce gnejsowe. Żwiry tarasów oraz rumosze skalne silnie zaglinione znajdują się w głęboko wciętych potokach. Podłoże bloku przedsudeckiego zbudowane jest z paragnejsów i migmatytów. W obszarze gminy można znaleźć pokłady węgla brunatnego. Znajdują się one na powierzchni utworów krystalicznych w obrębie bloku przedsudeckiego. Występują tam trzeciorzędowe ily, które zawierają wkładki węgla brunatnego. Północny rejon gminy położony jest na utworach trzeciorzędowych o miąższości nawet do 40 metrów, a powyżej zalegają utwory czwartorzędowe pokrywające znaczną powierzchnię gminy. Wśród utworów czwartorzędowych dominują żwiry osiągające maksymalną miąższość około 20 m. Teren gminy należy do rejonów ubogich pod względem występowania kopalin użytkowych. Poza występowaniem węgla brunatnego, nie stwierdzono występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych.

3.1.5 Obszary Natura 2000 oraz Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy znajdują się dwa Obszary Natura 2000, Park Krajobrazowy oraz Obszar Chronionego Krajobrazu. Na terenie Gminy Pieszycy znajdują się również pomniki przyrody.

Obszar Natura 2000

Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Ostoja Nietoperzy Gór Sowich” (pow. 213,25 km²) - Obszar obejmuje 16 miejsc zimowania i żerowiska kolonii rozrodczych nietoperzy: Sokolec, Sztolnia w Bystrzycy Górnej, Jugowice I, II i III, Włodarz, Srebrna Sztolnia koło Walimia, Rzeczka, Soboń, Osówka, Osówka II, Rościszów - budynek komunalny, Sztolnia za Domem Ani, Sztolnia w Podlesiu, Augustyna w Kamionkach, Sztolnia na Chałupą I i (II) w Kamionkach. Na terenie obszaru stwierdzono 3 gatunki nietoperzy z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. W Rościszowie występuje jedno z największych letnich zgrupowań nocka dużego w Polsce. Obszar leży na wysokości 291 - 1020 m n.p.m. i obejmuje większość pasma Gór Sowich. Tworzą się na nich gleby ubogie w składniki odżywcze, silnie szkieletowe i kwaśne, szczególnie w partiach szczytowych. Zachowały się tu fragmenty naturalnego zbiorowiska świerczyny górnoreglowej. Obszar obejmuje m.in. dolinę przełomową częściowo uregulowanej Bystrzycy ze zbiornikiem zaporowym, zwanym jeziorem Bystrzyckim. Zbocza tej doliny porastają lasy liściaste – klonowo-lipowe (około 40

ha), kwaśne buczyny i niewielkie fragmenty łąk, a jej dno zajmują łąki kośne o bogatym składzie gatunkowym (około 300 ha). Są to najlepiej zachowane w regionie łąki tego typu. (źródło: <http://obszary.natura2000.org.pl>).

Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Kamionki” (pow. 0,72 km²) - Ostoja znajduje się na południowych obrzeżach Pojezierza Międzychodzkiego. Obszar obejmuje fragment rynny polodowcowej, której dnem płynie rzeka. Dominują tu lasy liściaste, głównie bukowe oraz usytuowane w dolinie siedliska higrofilne, z podłożem organicznym, wykorzystywane uprzednio, jako użytki zielone. Szczególne znaczenie mają także lasy łąkowe w dolinie rzeki, zwłaszcza te w kompleksie ze źródłiskami z klasy Montio-Cardaminetea.

Ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych:

- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami,
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- źródłiska wapienne ze zbiorowiskami
- kwaśne buczyny
- żyzne buczyny
- łąka środkowoeuropejska i subkontynentalna
- ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne
- pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy
- łąki wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe
- łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

Ważne dla Europy gatunki zwierząt:

- bóbr europejski - ssak
- wydra - ssak
- kumak nizinny - płaz
- zatoczek łamliwy – bezkręgowiec

Obszar Chronionego Krajobrazu

Góry Bardzkie i Sowie (pow. 198,06 km²) - Obszar Chronionego Krajobrazu, w południowo-zachodniej Polsce, w woj. Dolnośląskim, położony na terenie Gór Sowich i Bardzkich na obszarze powiatów: kłodzkiego, ząbkowickiego, dzierzoniowskiego, świdnickiego, wałbrzyskiego. Obszar Chronionego Krajobrazu Gór Bardzkich i Sowich utworzono w 1981 roku na mocy Uchwały Nr 35/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Wałbrzychu - Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Wałbrzychu z dn. 09.11.81r, Nr 5, poz.46. Obszar chronionego krajobrazu obejmuje swym zasięgiem główne grzbiety górskie dwóch pasm Sudetów Środkowych: Góry Bardzkie w całości, oraz północną i południową część Gór Sowich, wraz ze znajdującymi się w ich obrębie: rezerwatami przyrody, utworami geologicznymi, korytarzami ekologicznymi

oraz wartościowymi krajobrazowo terenami o różnych ekosystemach. Góry Sowie i Bardzkie na terenie obszaru tworzą, jeden długi grzbiet górski, ciągnący się od przełęczy Kłodzkiej na wschodzie, aż po przełomową dolinę Bystrzycy na zachodzie. Grzbiet w wielu miejscach poprzecinany jest przełęczami, a zbocza ponacinane licznymi dolinami górskich potoków, co spowodowało fragmentaryczne wykształcenie się roślinności charakterystycznej dla regla górnego. Obszar obejmuje głównie tereny leśne, obrzeża a także łąki górskie i bliźniaczyska. Lasy zajmują prawie 90% obszaru. Na terenie obszaru występują pomniki przyrody, ożywionej i nieożywionej oraz ich skupiska, chronione ze względu na szczególne wartości naukowe, kulturowe, historyczno-pamiętkowe i krajobrazowe. Odznaczające się indywidualnymi cechami, które wyróżniają się wśród innych utworów, w szczególności są to stare o dużych rozmiarach drzewa i krzewy, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy, doliny potoków górskich, oraz urwiska skalne. Na obszarze występuje kilka typów siedlisk, szczególnie cenne są duże obszary żyznych i kwaśnych buczyn, acidofilne dąbrowy oraz zbiorowiska lasów łęgowych nad górnymi potokami. Występuje tu prawie 70 ha lasów jaworowych i klonowo-lipowych, co stanowi blisko 15% całkowitej powierzchni tych lasów na terenie Dolnego Śląska. Obszar Chronionego Krajobrazu Gór Sowich i Bardzkich stanowi naturalną otulinę Parku Krajobrazowego Gór Sowich.

Parki Krajobrazowe

Park Krajobrazowy Gór Sowich - Park położony jest w Sudetach Środkowych. Obejmuje środkową część pasma Gór Sowich z najwyższą kulminacją Wielka Sowa (1015 m n.p.m.) oraz odosobniony masyw Włodarza (811 m n.p.m.). Wierzchowina Gór Sowich jest wyrównana a stoki zwłaszcza północno - wschodnie strome, pocięte głębokimi i wąskimi dolinkami potoków. W wielu miejscach znajdują się malownicze skałki. Granicę pn. - wsch. tworzy 400 - 500 m wysokości Krawędź, wyznaczona przebiegiem sudeckiego uskoku brzeźnego. Najniższy punkt ok. 350 m n.p.m. k/Pieszyc.

Pod względem geologicznym Park obejmuje część gnejsowego bloku Gór Sowich, stanowiącego najstarszy - proterozoiczny element budowy geologicznej Sudetów. Wśród skał metamorficznych największą powierzchnię zajmują gnejsy i migmatyty uważane za najstarszą formację skalną w obrębie całych Sudetów. Są to różne odmiany gnejsów, często silnie zafałdowane. Wśród nich występują wkładki amfibolitów, serpentynitów, hornblendytów, skał kwarcowych oraz młodsze skały żyłowe. Część skał jest silnie zmieniona tektonicznie. Na utworach metamorficznych zachowały się fragmenty pokrywy osadowej karbonu, reprezentowane przez zlepieńce i piaskowce oraz łupki. Góry są ubogie w surowce mineralne.

Głównym walorem obszaru jest duża lesistość. Są to głównie lasy dolnoreglowe oraz lasy mieszane. W najwyższej położonych partiach Wielkiej Sowy, Kalenicy i Słonecznej, występuje bór świerkowy regla górnego, z płatami sztucznie wprowadzonej kosodrzewiny.

3.1.6 Różnorodność biologiczna

Walory przyrodnicze gminy tworzą szata roślinna i zwierzęca, wody, gleby, i krajobraz. Na terenie gminy znajdują się obszary Natura 2000, chronionego krajobrazu

oraz park krajobrazowy. Na terenach gminy Pieszycy znajdują się doliny, których zbocza porastają lasy liściaste klonowo-lipowe, kwaśne buczyny i niewielkie fragmenty łąk. Łąki kośne o bogatym składzie gatunkowym są to najlepiej zachowanymi w regionie łąkami tego typu. Ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych, które można tu spotkać to: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, źródłiska wapienne ze zbiorowiskami, kwaśne buczyny, żyzne buczyny, łąka środkowoeuropejska i subkontynentalna, ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne, pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy, łąki wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe, łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe. Ważne dla Europy gatunki zwierząt występujące na terenach gminy to: bóbr europejski, wydra, kumak nizinny i zatoczek łamliwy.

3.1.7 Ludność

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych w roku 2014 Gminę Pieszycy zamieszkiwało 9586 osób. Od roku 2010 nastąpił wzrost liczby mieszkańców o 107 osób.

Najważniejszym połączeniem drogowym jest przebiegająca przez obszar gminy droga wojewódzka nr 383 relacji Dzierżoniów – Jedlina Zdrój łącząca się z drogą wojewódzką 382 w Dzierżoniowie i z drogą wojewódzką nr 381 w Jedlina Zdroju. Droga ta łączy Gminę bezpośrednio na północny zachód z Wałbrzychem. Droga nr 381 stanowi połączenie z drogą krajową nr 35 łączącą z Wrocławiem. Układ dróg tworzy sieć dróg powiatowych i gminnych pozwalających na dojazd do głównych ośrodków gmin ościennych, a także na przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami Gminy. Na terenie Gminy Pieszycy nie ma linii kolejowej. Należy podkreślić bliską odległość Gminy Pieszycy od granicy Polsko – Czeskiej.

Dominującym typem zabudowy na obszarze gminy jest zabudowa zagrodowa oraz mieszkaniowa jednorodzinna, wśród której występują pojedyncze obiekty usługowe. Zabudowa zagrodowa powoli jest zastępowana zabudową wyłącznie mieszkaniową jednorodziną i usługami. Towarzyszą jej pojedyncze obiekty produkcyjne, w tym przetwórstwa rolno- spożywczego.

3.2 Zabytki i dobra materialne

Do najważniejszych dóbr materialnych gminy należą jej zabytki nieruchome a także przedmioty, które człowiek może gromadzić wokół siebie tworząc swe środowisko materialne. Do dóbr tego typu zalicza się wytwory kultury (wszelkie przedmioty, urządzenia itp.) oraz wytwory sztuki (obrazy, rzeźby), które w gminie występują przeważnie wewnątrz lub w otoczeniu zabytków nieruchomych.

Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków w poszczególnych wsiach Gminy Pieszycy został przedstawiony poniżej (stan na 30 czerwca 2015 r, wg Krajowy Rejestr Zabytków – (http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/Ewidencja_zabytkow):

PIESZYCE – m.

- kościół par. pw. św. Jakuba, XV, XVIII,
- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. pw. św. Antoniego, 1873,
- zespół zamkowy, XVII-XVIII:
 - zamek (pałac),
 - park, XVII, XVIII-XX,
 - zabudowa podzamcza,
 - dwór, ob. dom mieszkalny, pl. Zamkowy 2, 1818,
 - dom, pl. Zamkowy 3, poł. XVII, 1818,
 - budynek gospodarczy, obok domu nr 3, 1 poł. XVI, 1818,
 - brama na dziedziniec gosp., pocz. XVIII,
 - mury obronne, XVII,
- zajazd, ul. Kopernika 138, 1812,

Kamionki

- kościół fil. pw. Aniołów Stróżów, 1793-95,
- willa nr 66 „Wilnianka”, 1900,

Piskorzów

- kościół fil. pw. św. Jana Nepomucena, XVI, 1730, 1921,

Rościszów

- kościół par. pw. św. Bartłomieja, XIV-XVIII,
- zespół pałacowy, ul. Piękna 71, XVII, XIX/XX:
 - pałac,
 - park,
- sanatorium przeciwgruźlicze (nr 11), mur.-drewn., 1903,
- zagroda nr 27, mur.-szach., 1826:
- dom z 10.01.1983
- spichrz z 10.01.1983
- dom nr 66, mur.-szach., 1819,
- dom nr 73, mur.-drewn., 1786,
- dom mieszkalno-gospodarczy nr 77, mur.-szach., poł. XIX.

3.3 Gospodarka

W roku 2013 w gminie było zarejestrowanych 995 podmiotów gospodarczych. Widoczny jest stopniowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych - roku 2014 zarejestrowano o 116 jednostek więcej, niż w roku 2009. Wśród podmiotów gospodarki narodowej największym sektorem jest sektor budowlany, natomiast najmniejszym sektor rolniczy. Wśród firm należących sektora prywatnego dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej firm zajmuje się handlem hurtowym i detalicznym.

W Gminie funkcjonują również spółki handlowe, stowarzyszenia i organizacje oraz spółdzielnie, fundacje i spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego.

4. Emisja CO₂ z obszaru opracowania – stan na rok 2014

4.1 Informacje wstępne

Bazowa inwentaryzacja emisji przeprowadzona na terenie gminy w 2015 roku dostarczyła informacji niezbędnych do określenia wielkości emisji dwutlenku węgla pochodzącego ze spalania nośników energii. Dzięki temu określono główne antropogeniczne źródła emisji CO₂ oraz zaplanowano działania na rzecz realizacji CELU NADRZĘDNEGO – redukcji CO₂.

Celem bazowej inwentaryzacji emisji (BEI Base Emission Inventory) jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie gminy w roku bazowym. Podstawą do przygotowania inwentaryzacji stanowiły wytyczne zawarte w instrukcji załączonej do Porozumienia Między Burmistrzami „How to fill In the Sustainable Energy Action Plan template?”.

Z uwagi na dostępność danych oraz możliwość określenia zużycia energii finalnej oraz emisji dwutlenku węgla za rok bazowy przyjęto rok 2014. Inwentaryzacją objęto całość emisji CO₂ wynikającej ze zużycia energii finalnej na terenie gminy z podziałem na sektory co ułatwi monitoring i aktualizacją planu.

Do określenia emisji ze źródeł należących do samorządu wykorzystano dane z przeprowadzonej ankietyzacji ogrzewania obiektów komunalnych (urzędu, szkół, oraz innych obiektów należących do gminy), ogrzewania komunalnych budynków mieszkalnych, liczby i energochłonności lamp oświetlenia ulicznego, zużycia energii elektrycznej w budynkach gminnych (określonego na podstawie faktur za energię elektryczną oraz danych przedstawionych przez dystrybutora energii elektrycznej), zużycia paliw płynnych (na podstawie inwentaryzacji faktur za paliwo).

Emisja ze źródeł należących do sektora prywatnego, została obliczona na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji wśród mieszkańców gminy - do mieszkańców gminy rozesłano 1 300 ankiet. Określono dzięki temu emisję pochodzącą z ogrzewania budynków należących do mieszkańców oraz emisję ze środków transportu będących ich własnością.

Podczas prac inwentaryzacyjnych wykorzystano **metodologię „top-down”** (opartą na dochodzeniu od ogółu do szczegółu) oraz **„bottom-up”** (opartą na dochodzeniu od szczegółu do ogółu). W 2015 roku przeprowadzono inwentaryzację kontrolną za rok, 2014 dzięki czemu pozyskano najbardziej aktualne dane dotyczące emisji.

Rok bazowy (punkt odniesienia w czasie, w stosunku do którego określana jest wielkość redukcji emisji) - **2014**

Rok przeprowadzenia bazowej inwentaryzacji – 2015

BEI - bazowa inwentaryzacja emisji

metodologia „bottom-up” – metodologia oparta na dochodzeniu od szczegółu do ogółu – stosowana, gdy dysponujemy szczegółowymi danymi źródłowymi (np. zużycie energii dla pojedynczych budynków użyteczności publicznej).

metodologia „top down” – metodologia oparta na dochodzeniu od ogółu do szczegółu – gdy dysponujemy pewnymi ogólnymi wielkościami i dzielimy je na szczegółowe na podstawie pewnych założeń (np. zużycie ciepła dla całej gminy dzielone na poszczególne grupy odbiorców).

4.2 Stan istniejący – wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla

Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji dwutlenku węgla przedstawiono z podziałem na sektory, co ułatwiło zarówno analizę wyników, jak również monitoring i aktualizację Planu w przyszłości. Program podsumowuje emisję w każdym z sektorów oraz zawiera zestawienie słabych i mocnych stron (analiza SWOT) w tym obszarze.

4.2.1 Emisja z ogrzewania gospodarstw domowych

Na podstawie danych pozyskanych z ankiet przekazywanych przez mieszkańców oraz metodyki prac opartej o wskaźnik emisji pochodzącej z 1m² obrysu obiektu określono wielkość emisji dwutlenku węgla pochodzącej ze spalania paliw w celu ogrzewania budynków. Sporządzona w ten sposób próba pozwoliła na określenie zależności między powierzchnią budynku a zużyciem w nim energii. Dzięki określeniu liczby oraz wielkości budynków, które wyposażone są w źródła energii cieplnej, możliwe było ustalenie wielkości emisji CO₂ pochodzącej z ogrzewania w budynkach należących do mieszkańców w całej gminie. Roczne zużycie źródeł energii w roku bazowym (2014) określono na podstawie danych GUS na temat wzrostu, w stosunku do poprzednich lat, liczby budynków mieszkalnych znajdujących się na terenie gminy.

Tabela 2. Roczne zużycie źródeł energii cieplnej w budynkach należących do mieszkańców w 2014 roku

Roczne zużycie źródeł energii cieplnej w budynkach należących do mieszkańców			
Rok	Węgiel kamienny	Gaz ziemny	Drewno
	Mg	m ³	m ³
2014	7686,31	597121,01	3014,24

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Wielkość emisji dwutlenku węgla (MgCO₂/rok) powstałej na skutek zużycia źródeł energii cieplnej w budynkach należących do mieszkańców w 2014 roku

Roczna wielkość emisji dwutlenku węgla w budynkach należących do mieszkańców					
Rok	Węgiel kamienny	Gaz ziemny	Olej opalowy	Drewno	Sumaryczna wielkość emisji
	MgCO ₂ /rok				
2014	16477,46	854,95	0	2240,61	19573,01

Źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Duży potencjał ograniczenia emisji CO ₂	Największe źródło emisji CO ₂ w gminie
Szanse	Zagrożenia
Znacząca redukcja emisji CO ₂	Duża emisja CO ₂

4.2.2 Emisja z budynków należących do gminy

Dane niezbędne do obliczenia emisji z budynków należących do gminy pochodzą od zarządców poszczególnych budynków gminy.

Tabela 4. Roczne zużycie źródeł energii cieplnej w budynkach należących do gminy

Roczne zużycie źródeł energii cieplnej w budynkach gminnych				
Rok	Węgiel kamienny	Gaz ziemny	Olej opalowy	Drewno
	Mg	m ³	Mg	m ³
2014	7,00	27,4123	16,8	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Wielkość emisji dwutlenku węgla (MgCO₂/rok) powstałej na skutek zużycia źródeł energii cieplnej w budynkach należących do gminy

Roczna wielkość emisji dwutlenku węgla w budynkach gminnych					
Rok	Węgiel kamienny	Gaz ziemny	Olej opalowy	Drewno	Wielkość emisji sumaryczna
	(MgCO ₂ /rok)				
2014	15,01	109,71	3,96	0	128,67

Źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Duży potencjał ograniczenia emisji CO ₂	Brak wykorzystania OZE w budynkach należących do gminy
Szanse	Zagrożenia
Finansowanie inwestycji związanych z ograniczeniem niskiej emisji ze źródeł zewnętrznych	Duża emisja CO ₂

4.2.3 Emisja z oświetlenia ulicznego

Emisja z oświetlenia ulicznego dotyczy istotnej części dwutlenku węgla dostającego się do atmosfery. Podobnie jak w przypadku zużycia energii elektrycznej w budynkach, dwutlenek węgla powstający przy produkcji energii elektrycznej zużywanej przez oświetlenie uliczne powstaje poza granicami gminy. Informacje na temat zużycia energii elektrycznej w tej dziedzinie pochodzą z faktur opłacanych przez gminę. Wielkość emisji w roku bazowym określono na podstawie danych GUS dotyczących zmian udziału dróg publicznych, na których stosuje się oświetlenie uliczne. Roczna wielkość emisji została określona na podstawie referencyjnego wskaźnika jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów realizowanych w Polsce (KOBiZE czerwiec 2011).

Tabela 6. Roczne zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie oraz roczna wielkość emisji

Emisja z oświetlenia ulicznego w gminie Pieszycy				
Roczne zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie	Rodzaj źródeł światła	Liczba źródeł światła	Wskaźnik emisji CO ₂ potrzebnej do wyprodukowania 1MWh energii elektrycznej*	Wielkość emisji
2014 r.				2014 r.
(MWh)	Lampy	Sztuk		MgCO ₂ /rok
427	Lampy sodowe	991	0,812	346,7

*Wskaźnik jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów JI realizowanych w Polsce. KOBiZE czerwiec 2011

Źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Duży potencjał ograniczenia emisji CO ₂	Wykorzystanie lamp sodowych
Szanse	Zagrożenia
Wymiana źródeł światła na przyjazne środowisku	Duża emisja CO ₂

4.2.4 Emisja z wytworzonej i zużytej energii elektrycznej

Rozmiar zużycia energii elektrycznej przez obiekty należące do gminy (z wyłączeniem oświetlenia ulicznego) został określony na podstawie faktur za faktycznie odebraną energię elektryczną. Podobnie jak w przypadku wielkości emisji wywołanej wyprodukowaniem energii elektrycznej zużytej w sektorze prywatnym, roczna wielkość emisji została określona na podstawie referencyjnego wskaźnika jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów realizowanych w Polsce (KOBiZE czerwiec 2011). Zużycie energii elektrycznej oraz wywołana przez nie emisja dwutlenku węgla w roku bazowym, określone zostały na podstawie informacji o posiadanych przez gminę budynkach, w których następowało zużycie energii elektrycznej.

Wielkość zużycia energii elektrycznej przez mieszkańców została oszacowana na podstawie danych na temat ilości zużywanej energii elektrycznej. Do określenia zużycia w roku bazowym posłużono się danym z GUS na temat zużycia energii elektrycznej na wsi. Roczna wielkość emisji została określona na podstawie referencyjnego wskaźnika jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów realizowanych w Polsce (KOBiZE czerwiec 2011).

Tabela 7. Zużycie energii elektrycznej w gminie oraz powodowana przez nie wielkość emisji

Wielkość emisji ze zużycia energii elektrycznej w gminie			
Odbiorca	Zużycie energii elektrycznej	Wskaźnik emisji CO ₂ WE (Mg/MWh)*	Wielkość emisji
	2014 r.		2014 r.
	MWh		Mg CO ₂
Terytorium Gminy (łącznie)	8360,3	0,812	6788,561
Obiekty należące do Gminy**	402,0	0,812	326,42
Osoby fizyczne i prawne (z wyłączeniem Urzędu Gminy)***	7958,3	0,812	6462,14

* Referencyjny wskaźnik jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów JI realizowanych w Polsce. KOBiZE czerwiec 2011

**Dane zebrane na podstawie ankiet wysłanych do gminy

*** Obliczenia wykonane na podstawie danych GUS

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Duży potencjał ograniczenia emisji CO ₂	Rosnące życie energii elektrycznej w gminie
Szanse	Zagrożenia
Wykorzystanie OZE do produkcji energii elektrycznej	Duża emisja CO ₂

4.2.5 Emisja z transportu lokalnego

Zużycie paliwa w transporcie lokalnym jest ważnym elementem dostarczającym informacji na temat emisji dwutlenku węgla na obszarze gminy. Zużycie to zostało określone na podstawie informacji pochodzących od mieszkańców, na temat odległości pokonywanej w ciągu roku przez należące do nich pojazdy oraz informacji na temat liczby pojazdów o określonych parametrach znajdujących się w gminie.

Do obliczenia masy dwutlenku węgla wykorzystano wskaźniki publikowane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami.

Tabela 8. Zużycie paliwa oraz emisja z pojazdów wykorzystywanych w transporcie lokalnym

Emisja pochodząca z transportu lokalnego - pojazdów należących do osób fizycznych i prawnych (z wyłączeniem Urzędu Gminy)				
Rok	Wielkość emisji (Mg CO₂)	Emisja z pojazdów samochodowych napędzanych olejem napędowym	Emisja z pojazdów samochodowych napędzanych benzyną silnikową	Emisja z pojazdów samochodowych posiadających instalacje LPG
	Mg CO₂			
2014	3253,3	933,1	1963,0	357,1

Źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Duży potencjał ograniczenia emisji	Duża liczba użytkowanych starych pojazdów
Szanse	Zagrożenia
Ograniczenie emisji CO ₂ z transportu kołowego	Duża emisja CO ₂

4.2.6 Emisja z pojazdów należących do gminy

Emisja pochodząca ze spalania paliw w pojeździe należącym do Urzędu Gminy została obliczona dzięki informacjom na temat zużycia paliw ujętych na fakturach. Do obliczenia masy dwutlenku węgla wykorzystano wskaźniki publikowane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami.

Tabela 9. Zużycie paliwa oraz emisja z pojazdów wykorzystywanych przez Urząd Gminy

Emisja pochodząca z pojazdów wykorzystywanych przez Urząd Gminy			
Rodzaj paliwa	Pojazd	Zużycie paliwa (Mg)	Wielkość emisji (Mg CO ₂)
2014			
Olej Napędowy	Autobus szkolny	3,105	98,66
			98,66

źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Mała ilość użytkowanych starych pojazdów	Codziennie wykorzystywanie starego pojazdu
Szanse	Zagrożenia
Ograniczenie emisji CO ₂ i zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów należących do gminy	Duża emisja CO ₂

4.3 Podsumowanie wyników inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla

Przeprowadzona inwentaryzacja pozwoliła na określenie wielkości emisji dwutlenku węgla z poszczególnych źródeł w roku bazowym.

Najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na emisję było ogrzewanie budynków mieszkańców gminy. Emisja z tego źródła stanowiła prawie 65% sumarycznej emisji, co jednocześnie oznacza największy potencjał redukcji emisji. Warto w tym miejscu podkreślić, jak ważne jest zaangażowanie wszystkich mieszkańców gminy w realizację Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Najczęściej wykorzystywanym przez mieszkańców źródłem energii cieplnej w gminie jest węgiel. Mieszkańcy wykorzystują również drewno i gaz ziemny. Z kolei budynki gminne są ogrzewane przy wykorzystaniu węgla kamiennego oraz gazu.

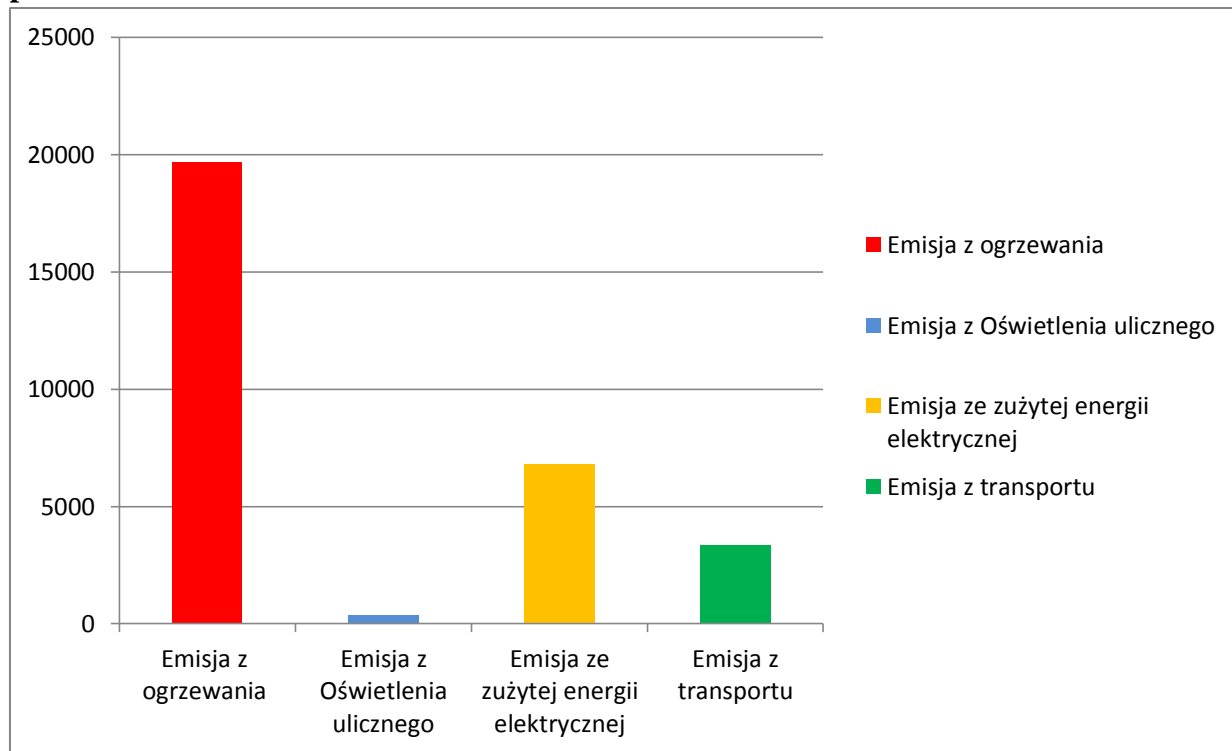
Na drugim miejscu pod względem wielkości emisji znalazła się emisja pochodząca ze zużytej energii elektrycznej. Emisja z tego źródła stanowiła ponad 20% sumarycznej emisji w roku bazowym. Znaczącym źródłem emisji w gminie jest też transport – emisja z tego źródła stanowiła ponad 10% sumarycznej emisji.

Wskaźnik emisji dwutlenku węgla na osobę w roku 2014 w Gminie Pieszycy wynosi 3,2 MgCO₂/mieszkańca. W porównaniu do średniej emisji dwutlenku węgla w Polsce, stanowiącej 8,5 MgCO₂/mieszkańca w roku 2013 (*źródło: TRENDS IN GLOBAL CO₂ EMISSIONS 2014 Report, PBL Netherlands Environmental*), można stwierdzić, że Gmina Pieszycy znajduje się znacznie poniżej średniej emisji CO₂ na terenie kraju.

Tabela 10. Emisja dwutlenku węgla na terenie gminy w podziale na źródła powstawania, w roku bazowym 2014.

Sumaryczna emisja	
Źródło	Masa CO ₂ (Mg)
	2014 rok
Emisja z ogrzewania gospodarstw domowych	19573,0
Emisja pochodząca z budynków gminnych	128,7
Emisja z oświetlenia ulicznego	346,7
Emisja ze zużytej energii elektrycznej:	
-Obiekty należące do Gminy	326,4
-Osoby fizyczne i prawne (z wyłączeniem Urzędu Gminy)	6462,1
Emisja z pojazdów należących do gminy	98,7
Emisja z transportu	30188,9
EMISJA SUMARYCZNA (dla całego obszaru gminy)	30 188,9

Rysunek 2. Emisja dwutlenku węgla (w Mg CO₂) w roku 2014 w podziale na źródła powstawania

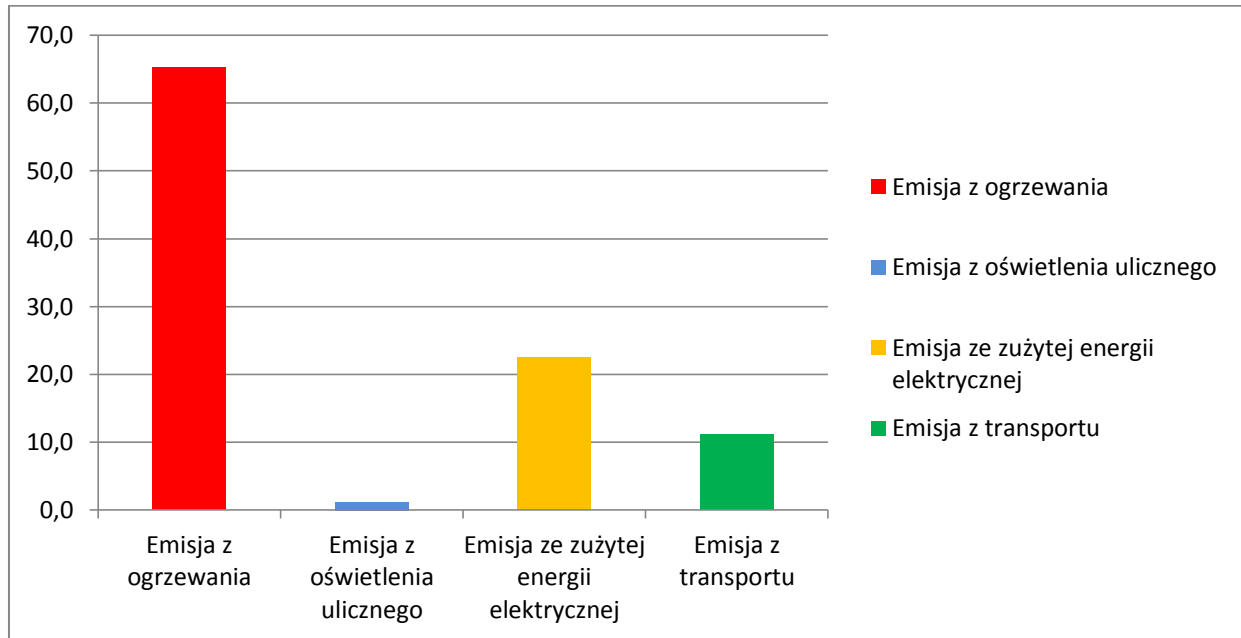
Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Udział różnych źródeł w emisji dwutlenku węgla na terenie gminy w roku 2014

Procentowy udział emisji	
Źródło	Udział w emisji CO ₂ (%)
	2014 rok
Emisja z ogrzewania gospodarstw domowych	64,8
Emisja pochodząca z budynków gminnych	0,4
Emisja z oświetlenia ulicznego	1,1
Emisja ze zużytej energii elektrycznej:	
-Obiekty należące do Gminy	1,1
-Osoby fizyczne i prawne (z wyłączeniem Urzędu Gminy)	21,4
Emisja z pojazdów należących do gminy	0,3
Emisja z transportu	10,8
EMISJA SUMARYCZNA (% Mg CO₂)	100,0

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3. Procentowy udział emisji CO₂ z podziałem na źródła w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne

Obszary problemowe

Przeprowadzenie inwentaryzacji bazowej oraz analiza jej wyników pozwoliła na identyfikację dwóch najważniejszych obszarów problemowych. Największy negatywny wpływ na jakość powietrza w gminie mają lokalne kotłownie, małe i średnie podmioty gospodarcze spalające węgiel w celach grzewczych i technologicznych oraz piece węglowe stosowane w indywidualnych gospodarstwach domowych. Znaczący wpływ na emisję ma zużywana energia elektryczna przez mieszkańców gminy. Natomiast głównym liniowym źródłem emisji zanieczyszczeń w gminie są drogi krajowe, powiatowe i gminne.

Obszary problemowe

Emisja z ogrzewania budynków | Emisja ze zużytej energii elektrycznej

5. Redukcja emisji CO₂ - strategia ogólna i planowane zadania

5.1 Strategia ogólna

Strategia osiągnięcia celów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pieszycy wynika z krajowej polityki niskoemisyjnej z uwzględnieniem dokumentów planistycznych tworzonych na poziomie gminy i powiatu takich jak: Strategia Rozwoju Gminy Pieszycy na lata 2014-2020, Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Pieszycy na lata 2007-20015, Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 oraz Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pieszycy – aktualizacja na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2015.

W gospodarce niskoemisyjnej wzrost zostaje osiągnięty poprzez zintegrowanie wszystkich aspektów gospodarki wokół nowoczesnej infrastruktury, technologii i procesów o niskiej lub zerowej emisji. W Gminie Pieszycy realizowane będą przedsięwzięcia służące budowaniu nowego niskoemisyjnego profilu gospodarczego. Przedstawione poniżej cele strategiczne gminy uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.: redukcję emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych, redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy Pieszycy na lata 2014-2020 w zakresie ograniczenia emisji CO₂ do środowiska planowane są następujące działania: rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez kampanie informacyjne na temat pozyskiwania funduszy unijnych, wspieranie przedsiębiorczości w zakresie produkcji energii z instalacji wykorzystujących OZE, rozwój infrastruktury sieci gazowej, przebudowa infrastruktury drogowej (w tym oświetlenie i ścieżki pieszo-rowerowe), wspieranie działań ograniczających zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w infrastrukturze publicznej i w sektorze prywatnym.

**Celem nadrzędnym realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej jest redukcja
emisji CO₂**

5.2 Cele strategiczne i szczegółowe

Przedstawione poniżej cele pośrednie Zadania pozwolą na osiągnięcie celu nadrzędnego, jakim jest redukcja emisji CO₂.

Tabela 12. Cele strategiczne i szczegółowe Gminy Pieszycy

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Dążenie do utrzymania niskoemisyjnego wzrostu gospodarczego i zaspokajania potrzeb społeczeństwa, tj. rozwoju gospodarczo-społecznego Gminy Pieszycy następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną	1.1. Realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie oszczędnego gospodarowania energią
	1.2. Zwiększenie efektywności wykorzystania energii i paliw w budynkach z uwzględnieniem aspektów rewitalizacji obszarów zdegradowanych
2. Ograniczenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych z instalacji wykorzystywanych na terenie Gminy Pieszycy, a także emisji pochodzącej z transportu mające na celu spełnienie norm w zakresie jakości powietrza	2.1. Zmniejszenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych
	2.2. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ich wpływu na lokalną gospodarkę energetyczną oraz jakość powietrza
	2.3 Poprawa parametrów technicznych dróg i zapewnienie szybkiego bezpośredniego połączenia obszaru Gminy Pieszycy z jej otoczeniem.
	2.4. Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu - z uwzględnieniem transportu publicznego, indywidualnego jak również rowerowego
3. Zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania energii oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii	3.1. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii wykorzystywanych na terenie gminy
	3.2. Rozwój ferm fotowoltaicznych na terenie gminy.
4. Rozwój innowacyjnej gospodarki lokalnej opartej o wiedzę oraz nowoczesne technologie	4.1. Wspieranie zrównoważonej gospodarki materiałami i surowcami mineralnymi, w tym energetycznymi w Gminy Pieszycy
	4.2. Promocja i wdrażanie idei budownictwa energooszczędnego
	4.3. Promocja efektywnego energetycznie oświetlenia
	4.4. Promocja rozwoju innowacyjnej gospodarki

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
	4.5. Stosowanie zielonych zamówień publicznych
5. Poprawa ładu przestrzennego, rozwój zrównoważonej przestrzeni publicznej, a także rewitalizacja zdegradowanych obszarów.	5.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków
	5.2. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej
	5.3 Poprawa stanu technicznego urządzeń infrastruktury publicznej

Opis celów strategicznych:

Cel strategiczny nr 1 - dążenie do utrzymania niskoemisyjnego wzrostu gospodarczego i zaspokajania potrzeb społeczeństwa, tj. rozwoju gospodarczo-społecznego Gminy Pieszycy bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną. Rozwój gospodarczy gminy w dużym stopniu oddziałuje na lokalną gospodarkę energetyczną, determinując nie tylko skutki ekonomiczne i społeczne, lecz także bezpośrednio wpływając na stopień wykorzystania środowiska naturalnego. Należy zauważyć, iż z jednej strony rozwój gospodarczy powoduje intensyfikację działań inwestycyjnych i eksploatacyjnych może negatywnie wpływać na środowisko, z drugiej jednak strony postęp we wdrażaniu nowoczesnych, innowacyjnych technologii może znacznie ograniczyć emisję gazów cieplarnianych oraz pyłów z instalacji energetycznych, przemysłowych oraz transportowych.

Cel strategiczny nr 2 - ograniczenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych z instalacji wykorzystywanych na terenie Gminy Pieszycy, a także emisji pochodzącej z transportu mające na celu spełnienie norm w zakresie jakości powietrza. Spełnienie wymogów norm jakości powietrza jest jednym z głównym celów realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy. Celem planu jest ograniczenie emisji CO₂ oraz gazów cieplarnianych zgodnie z europejską polityką klimatyczną. Przedsięwzięcia powinny uwzględniać także działania w sektorze transportowym, jak na przykład poprawa parametrów technicznych dróg. Ponadto realizowane działania powinny obejmować w dużej mierze przedsięwzięcia informacyjno-edukacyjne skierowane do mieszkańców, dzięki którym zaangażują się oni w inicjatywy na rzecz poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Cel strategiczny nr 3 - zwiększenie efektywności wykorzystania/ wytwarzania energii oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Kluczowym zadaniem jest prowadzenie przez Gminę Pieszycy działań efektywnościowych oraz zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii. Efektywność wykorzystania energii zarówno w budynkach, jak i instalacjach ma bezpośredni wpływ nie tylko na emisję gazów cieplarnianych, lecz także na koszt eksploatacji obiektów. Cel dotyczący efektywności energetycznej porusza zatem zarówno zagadnienia ekologiczne, jak i ekonomiczne zmniejszając koszt związany z wykorzystaniem nośników energetycznych. Jednocześnie wysoki udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii wzmacnia samowystarczalność energetyczną mając niebagatelny wpływ na bezpieczeństwo energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne. Oba przedstawione cele

dotyczą wykorzystywania/wytwarzania energii w ramach funkcjonowania wszystkich grup docelowych objętych Planem Gospodarki Niskoemisyjnej.

Cel strategiczny nr 4 - rozwój innowacyjnej gospodarki lokalnej opartej o wiedzę oraz nowoczesne technologie. Działania podejmowane przez gminę powinny dążyć do wykorzystania nowoczesnych, innowacyjnych technologii, umożliwiając jednocześnie regionalny i międzyregionalny transfer wiedzy i umiejętności. Należy zauważyć, że ważne znaczenie ma wykorzystanie efektów współpracy pomiędzy nauką a biznesem.

Cel strategiczny nr 5 - poprawa ładu przestrzennego, rozwój zrównoważonej przestrzeni publicznej, a także rewitalizacja zdegradowanych obszarów. Jednym z podstawowych celów jest osiągnięcie idei gminy spójnej społecznie, ekonomicznie i przestrzennie, wyróżniającej się swoją estetyką, funkcjonalnością zagospodarowania, ładem, zielenią, dobrze zorganizowanymi przestrzeniami publicznymi.

Opis celów szczegółowych – kierunek działań

Głównym elementem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pieszyce jest wdrażanie nowoczesnych rozwiązań, uwzględniających aspekt energetyczny, ekologiczny, a także edukacyjny. Rozwiązania te będą obejmować poszczególne grupy producentów i konsumentów energii. Podstawą strategii jest zaangażowanie wszystkich uczestników rynku energii w działania przewidziane w planie, a także zwiększanie świadomości użytkowników energii dotyczącej sposobów i możliwości poprawy efektywności energetycznej oraz możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Podejmowane przez gminę działania powinny być wzorem dla wszystkich grup odbiorców energii. Realizacja celów Planu zwiększy atrakcyjność gminy wśród inwestorów. Strategia uwzględnia także działania bezpośrednio angażujące mieszkańców w działania ekologiczne, ponieważ aktywizacja mieszkańców może mieć ogromne znaczenie w realizacji celów.

1.1. Realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie oszczędnego gospodarowania energią. Emisja zanieczyszczeń do powietrza stanowi problem zarówno w skali globalnej, jak i w skali lokalnej. Powoduje ona uciążliwości dla mieszkańców, może także ograniczać atrakcyjność miejscowości pod względem turystycznym. Jednym ze źródeł zanieczyszczenia powietrza jest transport drogowy, ponadto zimą istotnie wzrasta poziom niskiej emisji z tytułu ogrzewania budynków. Celem Planu jest wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach – promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, wspieranie zrównoważonego transportu publicznego oraz podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych.

1.2. Zwiększenie efektywności wykorzystania energii i paliw w budynkach z uwzględnieniem aspektów rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach – promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów. Inwestycje w budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji.

2.1. Zmniejszenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych. W trosce o środowisko naturalne Gminy Pieszycy, które w znaczący sposób wpływa na jakość życia jej mieszkańców należy podejmować inwestycje prowadzące do poprawy i ochrony jakości powietrza. Jednym z problemów w gminie może być stężenie pyłu zawieszonego. Związane jest to z sezonem grzewczym i tradycyjnymi metodami ogrzewania mieszkań i domów oraz z niskim wskaźnikiem efektywności energetycznej budynków. Możliwe, że koniecznością okaże się potrzeba zmniejszenia emisji pyłów i gazów cieplarnianych poprzez podjęcie interwencji w zakresie zmniejszenia energochłonności budynków mieszkalnych i publicznych wraz ze zwiększeniem udziału odnawialnych źródeł energii, modernizacji oświetlenia ulicznego, rozwoju sieci gazowej i zastępowania nią tradycyjnych systemów opartych na węglu.

2.2. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ich wpływu na lokalną gospodarkę energetyczną oraz jakość powietrza. Kluczowym zagadnieniem przy realizacji Planu jest edukacja w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, ponieważ zaangażowanie mieszkańców pozwoli osiągnąć wyznaczone w nim cele.

2.3 Poprawa parametrów technicznych dróg i zapewnienie szybkiego bezpośredniego połączenia obszaru Gminy Pieszycy z jej otoczeniem. Sprawna sieć drogowa warunkuje rozwój społeczno-gospodarczy we wszystkich dziedzinach życia. Zapewnia ona dostęp przedsiębiorców do ich kontrahentów, uelastycznia lokalne rynki pracy, pozwalając na podejmowanie pracy przez pracowników na większym obszarze. Dzięki sprawnej sieci dróg mogą oni dojechać z miejsca zamieszkania do miejsca pracy w krótkim czasie. Dobrze zaprojektowana i efektywnie wykorzystana infrastruktura drogowa i kolejowa pozwala również zredukować koszty funkcjonowania przedsiębiorstw, a także podnieść standard życia mieszkańców. Układ infrastruktury drogowej tworzy sieć dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) połączonych z drogami wojewódzkimi i krajowymi zapewniającymi łączność Gminy Pieszycy z otoczeniem. Gdy drogi posiadają niskie parametry techniczne oraz są to drogi jednojezdniowe, niezapewniające oczekiwanej przepustowości zwłaszcza w perspektywie przyspieszonego rozwoju opartego m.in. o turystykę. W rezultacie aktualny stan infrastruktury drogowej może być nieadekwatny do potrzeb, co więcej stwarzającą barierę przyszłego rozwoju gminy.

2.4. Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu - z uwzględnieniem transportu publicznego, indywidualnego jak również rowerowego. Do działań zmierzających do redukcji zanieczyszczenia powietrza zaliczyć należy inwestycje w rozwój niskoemisyjnych środków transportu publicznego. Ponadto należy wzmacniać połączenia komunikacji zbiorowej pomiędzy okolicznymi miejscowościami, co prowadziłyby do zmniejszenia liczby osób wykorzystujących samochody osobowe w celu dojazdu do szkoły i pracy. Potrzebne są inwestycje w sieci ścieżek rowerowych oraz inwestycje w transport publiczny. Należy również podkreślić, że w skali ponadlokalnej na jakość powietrza może negatywnie wpływać energochłonne i przestarzałe oświetlenie ulic generujące jednocześnie wysokie koszty eksploatacji.

3.1. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii wykorzystywanych na terenie gminy. Promowanie produkcji i dystrybucji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł.

Inwestycje w infrastrukturę wytwarzania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z przyłączeniem do sieci dystrybucyjnej.

3.2 Rozwój ferm fotowoltaicznych na terenie gminy. Plany Gminy Pieszycy dotyczące rozwoju ferm fotowoltaicznych na jej terenie mają znaczący wpływ na świadomość mieszkańców o potrzebie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii oraz znacznie wpłyną na produkcję zielonej energii.

4.1. Wspieranie zrównoważonej gospodarki materiałami i surowcami mineralnymi, w tym energetycznymi w Gminie Pieszycy. Działania skierowane na poprawę gospodarowania odpadami komunalnymi m.in. poprzez ograniczenie wytwarzania odpadów komunalnych.

4.2. Promocja i wdrażanie idei budownictwa energooszczędnego. Niska efektywność energetyczna budynków jest problemem wiążącym się ze zjawiskiem niskiej emisji. Problem ten może być odczuwalny w okresie grzewczym, jeśli dla ogrzewania mieszkań oraz budynków użyteczności publicznej wykorzystywane są nieefektywne systemy grzewcze, a niewystarczająca izolacja termiczna budynków rzutuje na nadmierne zużycie energii. W takim przypadku niezbędne jest w związku z tym podjęcie inwestycji dot. termomodernizacji i ogrzewania budynków w sposób oszczędny oraz, o ile jest to uzasadnione ekonomicznie, z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Działanie to wymaga po pierwsze przeprowadzenia inwestycji związanych z ociepleniem i uszczelnieniem budynków, po drugie wymiany źródeł zaopatrzenia w ciepło. Należy także realizować zadania związane z rozbudową istniejącej sieci gazowej i objęcia nią jak największej liczby gospodarstw domowych. Podjęcie interwencji przyniesie zarówno korzyści ekologiczne (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza), jak i finansowe (mniejsze zużycie energii przekłada się na wymierne oszczędności). Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne dotycząca budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych.

4.3. Promocja efektywnego energetycznie oświetlenia. Realizacja tego celu będzie polegała na wymianie oświetlenia w gminie na instalacje o wyższej efektywności energetycznej.

4.4. Promocja rozwoju innowacyjnej gospodarki. Motywowanie przedsiębiorców do wykorzystywania badań naukowych polepszających i rozwijających produkcję, poszukiwania nowych rozwiązań, pomysłów i koncepcji. Doprowadzi to do tworzenia nowych produktów, do ulepszania technologii, zwiększenia efektywności i tym samym do zwiększenia konkurencyjności gospodarki.

5.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków. Niska emisja mająca swoje źródło z ogrzewania budynków mieszkalnych i publicznych zostanie zredukowana poprzez budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji oraz inwestycje termomodernizacyjne.

5.2. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej. Rewitalizacja obszaru gminy nie tylko podniesie jakość życia w gminie, ale również wzmocni potencjał rekreacyjny i atrakcyjność dla inwestorów.

5.3 Poprawa stanu technicznego urządzeń infrastruktury publicznej. Należy realizować inwestycje zmierzające do objęcia w jak największym zakresie ludność gminy siecią wodociągową i kanalizacyjną. Gospodarka wodno-ściekowa stanowi powiązane ze sobą systemy: zaopatrzenia w wodę oraz odbiór i oczyszczanie ścieków. Sprawne funkcjonowanie tych systemów pozwala zarówno na efektywne korzystanie z zasobów wodnych, jak i wpływa na jakość środowiska naturalnego. Pozostałe inwestycje powinny być ukierunkowane zarówno na prewencję zagrożeń jak i skuteczne działanie w przypadku ich wystąpienia i dotyczyć przeciwdziałaniu takich niebezpieczeństw jak powódź, pożar, susza, zagrożenia przemysłowe czy zdarzenia drogowe.

5.3 Zadania służące osiągnięciu celu (opis, koszty, wskaźniki redukcji emisji)

Kluczowym elementem realizacji strategii redukcji emisji gazów cieplarnianych jest etap wdrożenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Właściwe zaplanowanie działań umożliwi ich skuteczną realizację i pozwoli osiągnąć założone cele. Dla wszystkich planowanych działań powinny być sporządzone szczegółowe plany realizacji zadań z zastosowaniem podejścia projektowego. Planowane zadania można podzielić na:

- a) zadania inwestycyjne w obszarze zużycia energii w budynkach/instalacjach (komunalnych i niekomunalnych), oświetlenia ulicznego, dystrybucji ciepła oraz zużycia energii w transporcie,
- b) zadania nieinwestycyjne takie jak: planowanie gminne, zielone zamówienia publiczne, strategia komunikacyjna, promowanie gospodarki niskoemisyjnej.

Analiza wyników bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, przeprowadzenie analizy SWOT oraz zaangażowanie pracowników gminy pozwoliło na określenie zadań, które przyczynią się do osiągnięcia celu nadrzędnego, jakim jest redukcja emisji CO₂ w gminie.

W poniższej tabeli przedstawiono zadania własne gminy oraz zadanie przez nią koordynowane mające na celu redukcję niskiej emisji. Wskazano w niej działania krótko i długookresowe, planowane nakłady finansowe, termin realizacji oraz poziom redukcji CO₂. Zadania te są spójne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 13. Zadania prowadzące do redukcji emisji na terenie Gminy Pieszyce

Zadania służące osiągnięciu celu - redukcji emisji CO ₂						
Zadania własne Gminy						
Zadania krótkookresowe						
L.p.	Nazwa zadania	Planowane nakłady finansowe	Termin realizacji	Źródło finansowania	Redukcja CO ₂ (%)	Redukcja CO ₂ (Mg)
1	Szkolenia dla pracowników gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	brak danych	III kwartał 2015 - IV kwartał 2015	Środki własne	powiązana z innymi zadaniami powiązana z innymi zadaniami	
2	Kampania edukacyjna skierowana do mieszkańców odnośnie instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych	brak danych	IV kwartał 2015 - IV kwartał 2016	Środki własne/ WFOŚiGW/ NFOŚiGW	powiązana zadaniem numer 19, 20 powiązana zadaniem numer 19, 20	
Zadania własne Gminy						
Zadania długookresowe						
L.p.	Nazwa zadania	Planowane nakłady finansowe	Termin realizacji	Źródło finansowania**	Redukcja CO ₂ (%)	Redukcja CO ₂ (Mg)
3	Wymiana autobusów szkolnych na hybrydowe.	500000	2018 - 2020	Środki własne/ WFOŚiGW/ Program Gazela - NFOŚiGW	0,13	39,46
4	Modernizacja oświetlenia ulicznego i budowa nowego oświetlenia wzdłuż dróg i ulic	2 500 000	II kwartał 2017 - II kwartał 2019	Środki własne/ Program Sowa WFOŚiGW/ Program Sowa - NFOŚiGW	0,18	53,64
5	Budowa ścieżek rowerowych, przyrodniczo-edukacyjnych, historycznych i krajoznawczo-turystycznych	5 000 000	2016 - 2018	Środki własne/POiŚ/ Program Gazela - WFOŚiGW/PROW	0,32	97,60
6	Budowa kompleksów sportowo-rekreacyjnych (basen, stadion, boiska sportowe itp.)	25 000 000	II kwartał 2019 - IV kwartał 2020	Środki własne/ WFOŚiGW/ Program Lemur - NFOŚiGW	0,26	79,17
7	Budowa nowego obiektu przedszkolnego wraz z oddziałem żłobkowym	5 000 000	2016 - 2018	RPO/ Program Lemur - NFOŚiGW	0,07	21,11
8	Modernizacja taboru transportu publicznego (centrum przesiadkowe i zakup autobusów)	3 000 000	2017 - 2018	Środki własne/ WFOŚiGW/ Program Gazela - NFOŚiGW	0,65	197,32
9	Termomodernizacja budynków administracyjnych i użyteczności publicznej	10 000 000	2017 - 2020	Środki własne/ Program Kawka - WFOŚiGW/PROW	0,04	12,87

10	Budowa odnawialnych i ekologicznych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej	100 000 000	2016 - 2018	Środki własne/ Program Kawka, Program Lemur - WFOŚiGW/PROW	0,09	25,73
11	Budowa nowych i rozbudowa istniejących obiektów opieki zdrowotnej, rehabilitacyjnej, domów pomocy społecznej, domów spokojnej starości, schronisk, itp.	50 000 000	2018 - 2020	Środki własne/ Program Lemur - WFOŚiGW/PROW	0,87	263,90
12	Budowa remizy strażackiej w Piskorzowie	1 500 000	2018 - 2019	Środki własne/ Program Lemur - WFOŚiGW/PROW	0,03	10,56
13	Budowa świetlic sołeckich w sołectwach Rościszów, Kamionki, Bratoszów i Piskorzów	5 000 000	2016 - 2019	Środki i własne/ Program lemur - WFOŚiGW/PROW	0,14	42,22
14	Termomodernizacja budynków mieszkalnych należących do ZGM	22 842 400	2016 - 2020	Środki własne/ Program Kawka - WFOŚiGW/PROW	1,20	362,00
15	Zielone zamówienia publiczne	brak danych	III kwartał 2015 - IV kwartał 2020	Środki własne	powiązane ze wszystkimi zadaniami inwestycyjnymi	
Zadania koordynowane						
Zadania długookresowe						
LP.	Nazwa zadania	Planowane nakłady finansowe	Termin realizacji	Źródło finansowania**	Redukcja CO ₂ (%)	Redukcja CO ₂ (Mg)
16	Budowa budynków komunalnych, socjalnych oraz w systemie TBS	10 000 000	II kwartał 2017 - I kwartał 2019	Środki własne/ Program Lemur - WFOŚiGW/PROW	0,61	185,19
17	Termomodernizacja budynków mieszkalnych	30 000 000	I kwartał 2016 - III kwartał 2017	Środki własne/ Program Ryś - WFOŚiGW/PROW	0,46	140,31
18	Budowa kolektorów słonecznych	5 000 000	2016 - 2020	Środki własne/ WFOŚiGW/ Program Kawka, Prosument, Bocian - NFOŚiGW	0,46	140,31
19	Budowa ferm i instalacji fotowoltaicznych	20 000 000	2016 - 2020	Środki własne/ WFOŚiGW/ Program Kawka, Prosument, Bocian - NFOŚiGW	0,93	280,62
20	Budowa instalacji pomp ciepła	3 000 000	2016 - 2020	Środki własne/ WFOŚiGW/ Program Kawka, Prosument, Bocian - NFOŚiGW	0,30	90,95
21	Wymiana kotłów i palenisk węglowych na ekologiczne	9 000 000	II kwartał 2016 - IV kwartał 2020	Środki własne/ WFOŚiGW/ Program Kawka, Prosument, Bocian - NFOŚiGW	1,39	420,93

Suma redukcji emisji CO₂ - Perspektywa krótkookresowa	0,00	0,00
Suma redukcji emisji CO₂ -Perspektywa długookresowa	8,16	2463,87
Sumaryczna redukcja CO₂ w okresie objętym planem	8,16	2463,87

* EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, własne - finansowane ze środków własnych Urzędu Gminy, WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Realizacja zadań doprowadzi do redukcji emisji w roku 2020 na poziomie 8,16 % w stosunku do stanu z roku 2014

Opis zadań

Zadanie 1 - Szkolenia dla pracowników gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Szkolenia dla pracowników gminnych podnoszą świadomość społeczeństwa odnośnie potrzeby ograniczania emisji CO₂ do atmosfery.

Zadanie 2 – Kampania edukacyjna skierowana do mieszkańców odnośnie instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych (zadanie powiązane z koordynowanym zadaniem długoterminowym - instalacją odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych). Wykonanie zadania przyczyni się pośrednio do upowszechnienia stosowania OZE wśród mieszkańców gminy, przez co zmniejszy się emisja CO₂ pochodząca z ogrzewania budynków należących do mieszkańców gminy. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pieszycy zakłada wskaźnik wzrostu wykorzystywania OZE o 6,45% w stosunku do roku bazowego.

Zadanie 3 – Wymiana autobusów szkolnych na hybrydowe. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji CO₂ pochodzącej z wykorzystania z pojazdów gminnych.

Zadanie 4 – Modernizacja oświetlenia ulicznego i budowa nowego oświetlenia wzdłuż dróg i ulic. Nowoczesne zmodernizowane oświetlenie to mniejsze zużycie energii elektrycznej dla gminy, skutkujące mniejszą emisją CO₂ do atmosfery. Koszty funkcjonowania systemu oświetlenia lampami LED są znacznie mniejszym obciążeniem dla budżetu gminy niż lampy sodowe. Modernizacja takiego systemu pozwala obniżyć zużycie energii i koszty utrzymania systemu o ok. 60%, zmniejszając tym samym obciążenie budżetu gminy oraz emisję gazów cieplarnianych.¹

Zadanie 5 – Budowa ścieżek rowerowych, przyrodniczo-edukacyjnych, historycznych i krajoznawczo-turystycznych. Działanie to zachęci mieszkańców gminy do korzystania z rowerów zamiast samochodów co przyczyni się do redukcji emisji spowodowanej transportem.

Zadanie 6 – Budowa kompleksów sportowo-rekreacyjnych (basen, stadion, boiska sportowe itp.) w standardzie budownictwa pasywnego. Budynki pasywne są najnowszą generacją budynków energooszczędnych. To obiekty o najwyższym komforcie cieplnym i ekstremalnie niskim zapotrzebowaniu na energię cieplną. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji pochodzącej z budynków gminnych.

Zadanie 7 – Budowa nowego obiektu przedszkolnego wraz z oddziałem żłobkowym w standardzie budynków pasywnych lub energooszczędnych. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji pochodzącej z budynków gminnych.

¹ „Gospodarka niskoemisyjna zaczyna się w gminie” – Podręcznik dla polskich samorządów
http://www.mos.gov.pl/g2/big/2015_07/9d5b3c54fc967cf89ac07f3ade7254ae.pdf

Zadanie 8 – Modernizacja taboru transportu publicznego (centrum przesiadkowe i zakup autobusów). Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji CO₂ pochodzącej z wykorzystania z pojazdów gminnych.

Zadanie 9 – Termomodernizacja budynków administracyjnych i użyteczności publicznej przyczyni się do zmniejszenia emisji z budynków gminnych.

Zadanie 10 – Budowa odnawialnych i ekologicznych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej przyczyni się do zwiększenia wykorzystania lokalnych czystych zasobów energetycznych.

Zadanie 11 – Budowa nowych i rozbudowa istniejących obiektów opieki zdrowotnej, rehabilitacyjnej, domów pomocy społecznej, domów spokojnej starości, schronisk w standardzie budynków pasywnych.

Zadanie 12 – Budowa remizy strażackiej w Piskorzowie. Budynki pasywne są najnowszą generacją budynków energooszczędnych. To obiekty o najwyższym komforcie cieplnym i ekstremalnie niskim zapotrzebowaniu na energię cieplną. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji pochodzącej z budynków gminnych.

Zadanie 13 – Budowa świetlic sołeckich w sołectwach Rościszów, Kamionki, Bratoszów i Piskorzów w standardzie budynków pasywnych. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji pochodzącej z budynków gminnych.

Zadanie 14 – Termomodernizacja budynków mieszkalnych należących do ZGM. Ocieplenie dachu i ścian spowoduje zmniejszenie emisji CO₂.

Zadanie 15 – Zielone zamówienia publiczne. Korzystanie z zielonych zamówień publicznych. Włączenie wymagań ekologicznych do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukiwanie rozwiązań ograniczających negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględnienie całego cyklu życia produktów wpłynie na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych. Zadanie to jest powiązane ze wszystkimi zadaniami inwestycyjnymi, dlatego jego realizacja pośrednio przyczyni się do redukcji emisji CO₂.

Zadanie 16 – Budowa budynków komunalnych, socjalnych oraz w systemie TBS. Budynki pasywne są najnowszą generacją budynków energooszczędnych. To obiekty o najwyższym komforcie cieplnym i ekstremalnie niskim zapotrzebowaniu na energię cieplną. Realizacja zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji pochodzącej z budynków gminnych.

Zadanie 17 – Termomodernizacja budynków mieszkalnych. Ocieplenie dachu i ścian spowoduje zmniejszenie emisji CO₂.

Zadanie 18 – Budowa kolektorów słonecznych przyczyni się do zwiększenia wykorzystania lokalnych czystych zasobów energetycznych. Obszarem o największym potencjale redukcji emisji w gminie jest sektor ciepłowniczy, dlatego realizacja zadania przyczyni się do znacznego zmniejszenia emisji CO₂ pochodzącej z budynków należących do mieszkańców. Wykonanie zadania zakłada wzrost wykorzystania OZE o 3,6% w stosunku do roku bazowego.

Zadanie 19 – Budowa ferm i instalacji fotowoltaicznych przyczyni się do zwiększenia wykorzystania lokalnych czystych zasobów energetycznych. Realizacja zadania przyczyni się do znacznego zmniejszenia emisji CO₂ pochodzącej z budynków należących do mieszkańców. Wykonanie zadania zakłada wzrost wykorzystania OZE o 1,4% w stosunku do roku bazowego.

Zadanie 20 – Budowa instalacji pomp ciepła przyczyni się do zwiększenia wykorzystania lokalnych czystych zasobów energetycznych. Realizacja zadania przyczyni się do znacznego zmniejszenia emisji CO₂ pochodzącej z budynków należących do mieszkańców. Wykonanie zadań zakłada wzrost wykorzystania OZE o 1,4% w stosunku do roku bazowego.

Zadanie 21 – Wymiana kotłów i palenisk węglowych na ekologiczne spowoduje zmniejszenie emisji CO₂. Realizacja zadania przyczyni się do znacznego zmniejszenia emisji CO₂ pochodzącej z budynków należących do mieszkańców.

Ponadto na terenie gminy planuje się budowę obiektów sportowych, wyciągu narciarskiego, szlaków rowerowych, szlaków narciarstwa zjazdowego i biegowego oraz modernizację już istniejących obiektów sportowych. Kolejnymi inwestycjami będzie budowa dróg, ulic i parkingów, rewitalizacja „Podzamcza” oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Inwestycje są na tak wczesnym etapie planowania, że nie było możliwe policzenie redukcji emisji CO₂ i uwzględnienie ich w tabeli 13.

Najważniejsze skutki realizacji działań na rzecz efektywności energetycznej i niskoemisyjnego rozwoju to:

- zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną w lokalnych jednostkach samorządowych
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń
- zwiększenie wykorzystania lokalnych zasobów energii odnawialnej
- poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie zależności od paliw kopalnych
- tworzenie lokalnych możliwości zatrudnienia i wzmocnienia miejscowej gospodarki
- zwiększenie innowacyjności na poziomie lokalnym

5.4 Podmioty odpowiedzialne za realizację

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację Planu jest gmina. Należy jednak podkreślić, że gmina będzie realizować zadania wskazane w Planie we współpracy z innymi podmiotami: osobami fizycznymi i prawnymi, przedsiębiorstwami, fundacjami i stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy.

Działania ujęte w niniejszym rozdziale można podzielić na dwa rodzaje. Pierwszym rodzajem są zadania własne gminy i to gmina jest organem bezpośrednio odpowiedzialnym za ich realizację. Do zadań własnych gminy należą zadania inwestycyjne związane z transportem i oświetleniem ulicznym oraz majątkiem gminy. Władze lokalne powinny również koncentrować się na edukacji swoich pracowników i mieszkańców w zakresie korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania zadań obniżających emisję gazów cieplarnianych. Do zadań własnych gminy należą również zadania nieinwestycyjne związane z prowadzeniem kampanii informacyjnych. Drugim rodzajem zadań są działania, za których realizację odpowiadają inne podmioty (np. osoby fizyczne i prawne), których gmina jest jedynie koordynatorem. Ponadto gmina ma za zadanie stworzyć środowisko przyjazne innym podmiotom, które chciałyby włączyć się w realizację zadań Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

5.5 Harmonogram Gantta

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram Gantta przedstawiający zadania naprawcze zaplanowane na cały okres obowiązywania Planu. Harmonogram Gantta służy do planowania działań wielopodmiotowych i przedstawia następstwo kolejnych zadań, uwzględniając również zadania wykonywane równolegle.

Tabela 14. Harmonogram wdrażania planu

Lp.	Zakres prac	2015				2016				2017				2018				2019				2020				Termin realizacji
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
1	Szkolenia dla pracowników gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej			■																						III kwartał 2015 - IV kwartał 2015
2	Kampania edukacyjna skierowana do mieszkańców odnośnie instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych			■	■	■	■	■	■																	IV kwartał 2015 - IV kwartał 2016
3	Wymiana autobusów szkolnych na hybrydowe.													■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	2018 - 2020
4	Modernizacja oświetlenia ulicznego i budowa nowego oświetlenia wzdłuż dróg i ulic									■	■	■	■	■	■	■	■									II kwartał 2017 - II kwartał 2019
5	Budowa ścieżek rowerowych, przyrodniczo-edukacyjnych, historycznych i krajoznawczo-turystycznych					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									2016 - 2018
6	Budowa kompleksów sportowo-rekreacyjnych (basen, stadion, boiska sportowe itp.)																	■	■	■	■	■	■	■	■	II kwartał 2019 - IV kwartał 2020
7	Budowa nowego obiektu przedszkolnego wraz z oddziałem żłobkowym					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									2016 - 2018
8	Modernizacja taboru transportu publicznego (centrum przesiadkowe i zakup autobusów)									■	■	■	■	■	■	■	■									2017 - 2018
9	Termomodernizacja budynków administracyjnych i użyteczności publicznej									■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	2017 - 2020
10	Budowa odnawialnych i ekologicznych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									2016 - 2018

Lp.	Zakres prac	2015				2016				2017				2018				2019				2020			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
11	Budowa nowych i rozbudowa istniejących obiektów opieki zdrowotnej, rehabilitacyjnej, domów pomocy społecznej, domów spokojnej starości, schronisk, itp.																								
12	Budowa remizy strażackiej w Piskorzowie																								
13	Budowa świetlic sołeckich w sołectwach Rościszów, Kamionki, Bratoszów i Piskorzów																								
14	Termomodernizacja budynków mieszkalnych należących do ZGM																								
15	Zielone zamówienia publiczne																								
16	Budowa budynków komunalnych, socjalnych oraz w systemie TBS																								
17	Termomodernizacja budynków mieszkalnych																								
18	Budowa kolektorów słonecznych																								
19	Budowa ferm i instalacji fotowoltaicznych																								
20	Budowa instalacji pomp ciepła																								
21	Wymiana kotłów i palenisk węglowych na ekologiczne																								

5.6 Aspekty organizacyjne i finansowe

Zarządzanie PGN składa się z następujących elementów:

planowania | organizacji pracy | realizacji | ewaluacji wyników

Dla wdrożenia i realizacji strategii określonej w niniejszym dokumencie niezbędne jest wprowadzenie procedur mających na celu określenie zasad współpracy i finansowania między wszystkimi jednostkami, tj. urzędami, instytucjami, organizacjami i podmiotami gospodarczymi. Współpraca powinna dotyczyć także struktur wewnętrznych w ramach gminy, tzn. pomiędzy poszczególnymi wydziałami i referatami. Wypracowane procedury powinny stopniowo stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami z różnych środowisk. Dzięki temu, proces planowania i zarządzania może stać się czytelny i przejrzysty dla ogółu społeczności. Niezbędne jest nawiązanie współpracy pomiędzy wszystkimi jednostkami uczestniczącymi we wdrażaniu PGN.

Wzrost zostanie osiągnięty poprzez zintegrowanie wszystkich aspektów gospodarki wokół nowoczesnej infrastruktury, technologii i procesów o niskiej lub zerowej emisji. W gospodarce niskoemisyjnej gminy, budynki, sektor transportu, przemysł i rolnictwo wykorzystują energię i materiały w oszczędny sposób, stosują niskoemisyjne źródła energii i zarządzają odpadami w sposób pozwalający zminimalizować emisje oraz osiągnąć zrównoważony przepływ zasobów.

Źródła finansowania

Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej ułatwi gminie otrzymanie środków zewnętrznych na określone działania dotyczące gospodarki niskoemisyjnej na swoim terenie.

W Polsce występuje wielopoziomowy i zróżnicowany system finansowania innowacyjnych projektów inwestycyjnych w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. System ten obejmuje finansowanie w formie bezzwrotnej (dotacje) oraz zwrotnej (pożyczki i kredyty). Wiele potencjalnych źródeł finansowania wykorzystuje środki z budżetu Unii Europejskiej, dzięki czemu możliwe jest uzyskanie bardzo korzystnych warunków finansowania. Organy i instytucje zaangażowane w finansowanie innowacyjnych projektów w zakresie efektywnej energii (EE) i odnawialnych źródeł energii (OZE), to:

- **MINISTERSTWO ŚRODOWISKA** - zajmuje się ochroną środowiska oraz gospodarką wodną w Polsce. Misją MŚ jest współtworzenie polityki państwa, troska o środowisko w kraju i na świecie oraz wywieranie wpływu na długofalowy, realizowany z poszanowaniem przyrody i praw człowieka rozwój kraju tak, aby uwzględnić potrzeby zarówno współcześnie żyjących ludzi, jak i przyszłych pokoleń. Sposobem realizacji celów ministerstwa jest m.in. stymulowanie inwestycji mających wpływ na zmniejszenie ilości zużywanej przez polską gospodarkę energii oraz zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym Polski (źródło: <http://www.mos.gov.pl/>) Ponadto, z dniem 5 sierpnia nastąpiła Nowelizacja Ustawy Prawo ochrony środowiska, która objęła temat zapobiegania powstawania smogu (tzw. Ustawa antysmogowa). Walkę ze smogiem będą podejmowały samorządy. Nowelizacja ustawy daje nowe narzędzia do ochrony atmosfery. W uchwale sejmiku wojewódzkiego będzie można określić rodzaj i jakość paliw dopuszczonych do stosowania w domowych piecach oraz wyznaczyć standardy techniczne dla tych pieców. Zaostrzenia tego typu będzie można wprowadzić po wcześniejszej analizie jakości powietrza i potrzeb mieszkańców.
- **MINISTERSTWO GOSPODARKI** - jednym z podstawowych celów ministerstwa jest kształtowanie warunków podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej oraz podejmowanie działań sprzyjających wzrostowi konkurencyjności i innowacyjności gospodarki polskiej. W kontekście inwestycji związanych z efektywnością energetyczną i odnawialnymi źródłami energii istotne jest również zaangażowanie ministerstwa w funkcjonowanie krajowych systemów energetycznych, z uwzględnieniem zasad racjonalnej gospodarki i potrzeb bezpieczeństwa energetycznego kraju. (źródło: <http://www.mg.gov.pl/>)

- **MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO** - realizuje działania związane z opracowywaniem projektów narodowej strategii rozwoju regionalnego oraz dystrybucją funduszy strukturalnych pozyskanych z budżetu Unii Europejskiej, które stanowią jedno z podstawowych źródeł finansowania inwestycji związanych z innowacyjnymi rozwiązaniami z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. (źródło: <http://www.mrr.gov.pl/>)
- **MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI** - zajmuje się sprawami produkcji rolnej, rozwojem wsi, przemysłem spożywczym, rybołówstwem oraz nadzorem fitosanitarnym i weterynaryjnym. W kontekście rozwoju wsi realizowane są komponenty związane z rozwojem i budową zasobów pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych na obszarach wiejskich. (źródło: <http://www.minrol.gov.pl/>). Od stycznia 2016 roku gmina Pieszyce stanie się gminą miejsko-wiejską.
- **NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ** - wspólnie z wojewódzkimi funduszami jest filarem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska. Najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu w ostatnich latach jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska w Polsce. Działania NFOŚiGW są wspierane przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska, które realizują spójne przedsięwzięcia w poszczególnych regionach kraju. NFOŚiGW wspólnie z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jako niezależne podmioty prawne, stanowią system finansowania ochrony środowiska w Polsce. Narodowy Fundusz jest źródłem finansowania przedsięwzięć ekologicznych, głównie o charakterze ponadregionalnym, natomiast WFOŚiGW na poziomie regionalnym. (źródło: <http://www.nfosigw.gov.pl/>). Szczególnie przydatne pod kątem pozyskiwania funduszy na realizację celów Planu mogą być następujące konkursy:
 - **RYŚ** – termomodernizacja budynków jednorodzinnych - Program obejmuje najczęściej wykonywane modernizacje, premiuje kompleksowość, czyli łączenie kilku elementów np. okna, drzwi, ściany zewnętrzne i dachy. Dofinansowanie inwestycji z programu Ryś będzie dobrym rozwiązaniem dla właścicieli domów jednorodzinnych, którzy korzystają z węgla, jako paliwa do ogrzewania domu. Do tej pory na polskim rynku nie było programu termomodernizacji, który efektywnie trafiałby w potrzeby tych osób.
 - **GAZELA** - Niskoemisyjny transport miejski. Program ten nakierowany jest na ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku węgla poprzez dofinansowanie przedsięwzięć polegających na obniżeniu zużycia energii i paliw w transporcie miejskim. Przedsięwzięcia mogą dotyczyć zarówno taboru (np. zakup nowych autobusów hybrydowych zasilanych gazem CNG) jak i infrastruktury i zarządzania (np. modernizacja i budowa bus pasów czy parkingów „Parkuj i jedź”). Beneficjentami programu mogą być: gminy miejskie, spółki komunalne

które działają w celu wykonania zadań gmin miejskich związanych z lokalnym transportem zbiorowym oraz inne podmioty świadczące usługi w zakresie lokalnego transportu miejskiego na podstawie umowy zawartej z gminą miejską. Program GAZELA jest wdrażany w latach 2013 – 2016.

- **KAWKA** - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii. Celem programu jest poprawa jakości powietrza, likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza w strefach, w których występują znaczące przekroczenia dopuszczalnych i docelowych poziomów stężeń tych zanieczyszczeń, poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ oraz emisji CO₂. Beneficjentami programu są jednostki samorządu terytorialnego – miasta o liczbie ludności powyżej 10.000 mieszkańców. Pomoc finansowa może zostać udzielona w formie dotacji lub pożyczki. Łączna wysokość dofinansowania nie może przekroczyć 90% kosztów kwalifikowanych zadania. Do wykorzystania jest 120 mln zł. Dofinansowaniem mogą być objęte następujące przedsięwzięcia:
 - Przedsięwzięcia mające na celu ograniczanie niskiej emisji związane z podnoszeniem efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem układów wysokosprawnej kogeneracji i odnawialnych źródeł energii, w szczególności:
 - likwidacja lokalnych źródeł ciepła tj.: indywidualnych kotłowni lub palenisk węglowych, kotłowni zasilających kilka budynków oraz kotłowni osiedlowych i podłączenie obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej lub ich zastąpienie przez źródło o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła (w tym pompy ciepła) spełniające wymagania emisyjne określone przez właściwy organ. W przypadku likwidacji palenisk indywidualnych zakres przedsięwzięcia może m.in. obejmować wykonanie wewnętrznej instalacji c.o. lub instalacji gazowej;
 - rozbudowa sieci ciepłowniczej w celu podłączenia istniejących obiektów (ogrzewanych ze źródeł lokalnych przy wykorzystywaniu paliwa stałego) do centralnego źródła ciepła wraz z podłączeniem obiektu do sieci;
 - zastosowanie kolektorów słonecznych celem obniżenia emisji w lokalnym źródle ciepła opalanym paliwem stałym bądź celem współpracy ze źródłem ciepła zastępującym źródło ciepła opalane paliwem stałym;

- termomodernizacja budynków wielorodzinnych zgodnie z zakresem wynikającym z wykonanego audytu energetycznego wyłącznie, jako element towarzyszący przebudowie lub likwidacji lokalnego źródła ciepła opalanego paliwem stałym.
- Kampanie edukacyjne pokazujące korzyści zdrowotne i społeczne z eliminacji niskiej emisji oraz/lub informujące o horyzoncie czasowym wprowadzenia zakazu stosowania paliw stałych lub innych działań systemowych gwarantujących utrzymanie poziomu stężeń zanieczyszczeń po wykonaniu działań naprawczych.
- Utworzenie baz danych pozwalających na inwentaryzację źródeł emisji. Koszty kwalifikowane obejmują:
 - koszty kampanii informacyjno – edukacyjnych, opracowań, raportów;
 - koszty przygotowania niezbędnych projektów i dokumentacji (w tym audytów energetycznych, inwentaryzacji źródeł emisji, opracowania baz danych źródeł emisji)
 - koszt nabycia albo koszt wytworzenia nowych środków trwałych, w tym: budowli i budynków (powinien istnieć bezpośredni związek między nabyciem budynków i budowli a celami przedsięwzięcia), maszyn i urządzeń, narzędzi, przyrządów i aparatury, infrastruktury technicznej związanej z nową inwestycją, przy czym przez budowę urządzeń infrastruktury technicznej rozumie się instalacje wewnętrzne w obiektach technologicznych, przyłącza doprowadzające media do obiektów technologicznych, elementy ogrodzeń i zieleni chroniące obiekty technologiczne, drogi i place technologiczne, itp.;
 - koszt instalacji i uruchomienia środków trwałych;
 - koszt nabycia materiałów lub robót budowlanych, pod warunkiem, że pozostają w bezpośrednim związku z celami przedsięwzięcia objętego wsparciem;
 - nabycie wartości niematerialnych i prawnych w formie: patentów, licencji, nieopatentowanej wiedzy technicznej, technologicznej lub z zakresu organizacji i zarządzania;
 - usługi niezbędne do realizacji inwestycji, w tym nadzór i badania potwierdzające osiągnięcie efektu ekologicznego i jego trwałości. 8. Podatek VAT uznawany jest za koszt kwalifikowany w sytuacji, gdy stanowi on koszt ponoszony

na realizację zadania, a beneficjent nie ma możliwości jego odliczenia/odzyskania na mocy odrębnych przepisów. Rozliczeniu ze środków Funduszu mogą podlegać jedynie wydatki poniesione po dacie decyzji Zarządu przyznającej dofinansowanie.

- **LEMUR** - Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej energii dla samorządów. Celem programu jest uniknięcie emisji CO₂ w związku z projektowaniem i budową energooszczędnych budynków użyteczności publicznej. Beneficjentami mogą być podmioty sektora finansów publicznych (bez Państwowych Jednostek Budżetowych), samorządowe osoby prawne, spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych j.s.t. wskazanych w ustawach, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe. Dofinansowanie jest udzielane w formie dotacji lub pożyczki. Dotacja może być udzielona w wysokości do 20%, 40% albo 60% kosztów wykonania i weryfikacji dokumentacji projektowej, w zależności od klasy energooszczędności projektowanego budynku. Dofinansowanie w formie pożyczki udziela się na budowę nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego i wynosi: od 1000 zł do 1200 zł na 1 m².
- **PROSUMENT** – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych. Celem programu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł, poprzez zakup i montaż małych lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, do produkcji energii elektrycznej lub energii elektrycznej i ciepła. Beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki. Dofinansowanie przedsięwzięć obejmuje zakup i montaż nowych instalacji i mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej (połączone w jedną instalację lub oddzielne instalacje w budynku), dla potrzeb budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych, w tym dla wymiany istniejących instalacji na bardziej efektywne i przyjazne środowisku. Beneficjentami programu mogą być osoby fizyczne, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz jednostki samorządu terytorialnego i ich związki. Dofinansowanie przedsięwzięć obejmuje zakup i montaż nowych instalacji i mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej (połączone w jedną instalację lub oddzielne instalacje w budynku), dla potrzeb budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych, w tym dla wymiany istniejących instalacji na bardziej efektywne i przyjazne środowisku. Program nie przewiduje dofinansowania dla przedsięwzięć polegających na zakupie

i montażu wyłącznie instalacji źródeł ciepła. Finansowane będą instalacje do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej wykorzystujące źródła ciepła opalane biomasą, pompy ciepła oraz kolektory słoneczne o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt, systemy fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe, oraz układy mikrokogeneracyjne (w tym mikrobiogazownie) o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kWe. Podstawowe zasady udzielania dofinansowania:

- pożyczka/kredyt preferencyjny wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji,
 - dotacja w wysokości 20% lub 40% dofinansowania (15% lub 30% po 2015 r.),
 - maksymalna wysokość kosztów kwalifikowanych 100 tys. zł - 450 tys. zł, w zależności od rodzaju beneficjenta i przedsięwzięcia,
 - określony maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany dla każdego rodzaju instalacji,
 - oprocentowanie pożyczki/kredytu: 1%,
 - maksymalny okres finansowania pożyczką/kredytem: 15 lat.
 - wykluczenie możliwości uzyskania dofinansowania kosztów przedsięwzięcia z innych środków publicznych.
 - Budżet programu wynosi 800 mln zł na lata 2014-2022 z możliwością zawierania umów pożyczek (kredytu) wraz z dotacją do 2020 r.
- Przedsiębiorcy mogą skorzystać z dofinansowania inwestycji OZE w ramach programu **BOCIAN** - Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Preferencyjne pożyczki obejmują do 85 proc. kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących pomocy publicznej oraz ograniczeń wynikających z maksymalnego kosztu jednostkowego brutto 1 MW mocy zainstalowanej. Budżet programu to 570 mln zł, które Fundusz planuje wykorzystać do 2023 r. Małe i średnie firmy za inwestujące w redukcję zużycia energii, mogą dostać dotację do 15 proc. spłaty zaciągniętego kredytu bankowego o maksymalnej równowartości 1 mln euro. Fundusz realizuje program Poprawa efektywności energetycznej Część 3) Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach we współpracy z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOiR). Z Programu E-Kumulator taki przedsiębiorca może dostać pożyczkę od 0,5 mln zł do 90 mln zł, obejmującą do 75 proc. kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. Dodatkowym bonusem jest możliwość częściowego umorzenia preferencyjnej pożyczki nawet do 20 proc., zgodnie z zasadami pomocy publicznej. Na realizowany do 2023 roku program Wsparcia

przedsięwzięć z zakresu niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki, Część 1) E-Kumulator – ekologiczny akumulator dla przemysłu, Fundusz przeznacza 1 mld zł.

- **WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ - Programy priorytetowe WFOŚiGW:**
 - „**Racjonalizacja Gospodarki Energią w Budynkach Użyteczności Publicznej z Wykorzystaniem OZE**”, czyli kompleksowa termomodernizacja w budynkach przeznaczonych na potrzeby administracji publicznej, oświaty, nauki, kultury, kultury fizycznej, sportu, opieki społecznej i socjalnej. Dofinansowanie zgodnie z „Zasadami udzielania i umarzania pożyczek oraz trybem i zasadami udzielania i rozliczania dotacji” – uchwała Rady Nadzorczej 20/2014.
 - „**Poprawa jakości powietrza – część 2) KAWKA**” – Likwidacja niskiej energii wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych OZE. Dofinansowanie do 90% kosztów kwalifikowanych, w tym 45% dotacji ze środków NFOŚiGW do 15% dotacji i 30% pożyczki ze środków WFOŚiGW. Okres wdrażania w latach 2014 – 2020.
 - „**Energooszczędne oświetlenie miejskie**” – Program wspiera przedsięwzięcia niekwalifikujące się do uzyskania środków z innych programów pomocowych.
- **W roku 2016 WFOŚiGW ma zamiar realizować zadania zapisane w priorytecie „ochrona atmosfery” uczestnicząc w programach NFOŚiGW:**
 - „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych źródeł. Część 1) Program Pilotażowy KAWKA”,
 - „Poprawa jakości powietrza Część 2) KAWKA – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych, odnawialnych źródeł energii”,
 - „Wspieranie rozproszonych źródeł energii Część 4) „Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii”.
- **POLSKA AGENCJA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI (PARP)** - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości jest agencją rządową podlegającą Ministrowi właściwemu ds. gospodarki. Powstała na mocy ustawy z 9 listopada 2000 roku. Zadaniem Agencji jest zarządzanie funduszami z budżetu państwa i Unii Europejskiej, przeznaczonymi na wspieranie przedsiębiorczości i innowacyjności oraz rozwój zasobów ludzkich. Misją PARP jest tworzenie korzystnych warunków dla zrównoważonego rozwoju polskiej gospodarki poprzez wspieranie innowacyjności i aktywności międzynarodowej przedsiębiorstw oraz promocja przyjaznych środowisku form produkcji i konsumpcji. Celem działania Agencji jest realizacja

programów rozwoju gospodarki wspierających działalność innowacyjną i badawczą małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), rozwój regionalny, wzrost eksportu, rozwój zasobów ludzkich oraz wykorzystywanie nowych technologii. (źródło: <http://www.parp.gov.pl/index/main/>)

- **AGENCJA RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA** - powstała w celu wspierania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. ARiMR została wyznaczona przez Rząd RP do pełnienia roli akredytowanej agencji płatniczej. Zajmuje się wdrażaniem instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udziela pomocy ze środków krajowych. Agencja, jako wykonawca polityki rolnej, ściśle współpracuje z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. (źródło: <http://www.arimr.gov.pl/>)
- **URZĘDY MARSZAŁKOWSKIE** - w strukturze finansowania innowacyjnych projektów inwestycyjnych związanych z efektywnością energetyczną i odnawialnymi źródłami energii znaczącą rolę odgrywają instytucje regionalne funkcjonujące w ramach poszczególnych województw. W ramach otrzymanej puli środków realizują one działania mające na celu m. in. rozwój ww. dziedzin na terenie podległych im regionów. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego prowadzi Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020. Celem strategicznym RPO WD jest: wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Cel główny RPO akcentuje wzrost konkurencyjności regionu w aspekcie osiągnięcia sukcesu w gospodarczej, krajowej i europejskiej rywalizacji. Podniesienie poziomu gospodarczej i społecznej konkurencyjności regionu oraz poprawa jakości życia mieszkańców musi uwzględniać użytkowanie zasobów naturalnych zgodnie z zasadami ekorozwoju.

Bezzwrotne źródła finansowania inwestycji (dotacje):

➤ **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** - celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program ten ma służyć zmniejszeniu różnic w rozwoju infrastruktury jaka dzieli Polskę i najlepiej rozwinięte kraje Unii. Luka w rozwoju infrastruktury uniemożliwia optymalne wykorzystanie zasobów kraju oraz w dużym stopniu blokuje istniejący potencjał. Zmniejszenie tej luki jest niezbędnym warunkiem wzrostu konkurencyjności i podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej Polski przy jednoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Głównym źródłem finansowania POIiŚ 2014-2020 będzie Fundusz Spójności (FS), dodatkowo przewiduje się wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Łączna wielkość środków unijnych zaangażowanych w realizację Programu wyniesie 27,41 mld euro, z czego 2 800,2 mln euro zostanie przeznaczone

na energetykę a 3 508,2 mln euro na ochronę środowiska. Pod względem budżetu jest to największy program operacyjny realizowany w Polsce w okresie 2014-2020.

➤ **Regionalne Programy Operacyjne - dla poszczególnych województw, jako uzupełnienie opisanych powyżej programów ogólnopolskich.** W każdym województwie obowiązkowym elementem programu regionalnego był komponent odpowiadający za dofinansowanie projektów związanych z energetyką, ochroną środowiska, odnawialnymi źródłami energii i efektywnością energetyczną. Komponenty te kładły nacisk na różnego rodzaju przedsięwzięcia w zależności od strategii i kierunków działania kluczowych dla danego regionu. **Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020** ma na celu wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawę atrakcyjności inwestycyjnej ośrodków miejskich i usprawnienie powiązań między nimi, zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz przełamywanie barier strukturalnych na obszarach o niższym potencjale rozwojowym. Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 na 2015 i 2016 rok przewiduje w październiku 2015 i grudniu 2016 ogłoszenie konkursu na **Działanie 3.2.A:** „Głęboka modernizacja energetyczna obiektów, w tym wymiana lub modernizacja źródeł energii, mająca na celu zwiększanie efektywności energetycznej poprzez zmniejszanie strat ciepła oraz zmniejszanie zużycia energii elektrycznej z ewentualnym uwzględnieniem OZE”. Natomiast harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 na 2016 rok przewiduje w styczniu 2016 ogłoszenie konkursu na **Działanie 3.1.A:** „Przedsięwzięcia mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub ciepłej, polegające na budowie oraz modernizacji infrastruktury służącej wytwarzaniu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych”. W roku 2016 RPO planuje również zadania w zakresie **Działania 3.3:** „Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym” oraz **Działania 3.4** „Wdrażanie strategii niskoemisyjnych”.

➤ Obok dotacji i środków z funduszy istnieje jeszcze możliwość pobrania **kredytu w banku**, np. Kredytu Eko Inwestycje w Banku Ochrony Środowiska S.A. z dotacją Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dla małych i średnich przedsiębiorstw. Kredyt ten daje możliwość sfinansowania do 100% kosztów, dopłata do kredytu nawet do 15% kosztów kwalifikowanych. Kredyt Eko Inwestycje to finansowanie inwestycji w nowe technologie i urządzenia obniżające zużycie energii z listy LEME (lista dostępna na stronie www.nfosigw.gov.pl), a także projektów z obszaru Efektywności Energetycznej, Energii Odnawialnej oraz Termomodernizacji budynków. Okres kredytowania wynosi nawet 10 lat, co daje możliwość rozłożenia kosztów inwestycji w czasie.

Organy, instytucje i programy związane z finansowaniem innowacyjnych projektów w zakresie efektywnej energii i odnawialnych źródeł energii:

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Urząd Marszałkowski we Wrocławiu

Ministerstwa: Środowiska, Gospodarki, Rozwoju Regionalnego, Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Bezwrotne źródła finansowania inwestycji: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 - 2020

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Programy priorytetowe WOŚiGW we Wrocławiu

Programy NFOŚiGW: Kawka, Prosument, Lemur, Bocian, Ryś, Gazela

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

6. Monitoring wdrażania Planu

Celem monitoringu jest ocena realizacji wskazanych w Planie zadań. Monitoring jest również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej.

Monitoring realizacji celów i zadań Planu Gospodarki Niskoemisyjnej powinien obejmować określenie stopnia wykonania poszczególnych działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów;
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem;
- analizę przyczyn rozbieżności.

Prowadzenie monitoringu wiąże się z dużym wysiłkiem oraz wysokim stopniem zaangażowania środków ludzkich i finansowych. Jest to jednak najskuteczniejsza metoda badania efektywności podejmowanych działań. Niezbędna jest w tym zakresie współpraca z mieszkańcami gminy, firmami, instytucjami, stowarzyszeniami i fundacjami.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pieszyce zakłada wskaźnik redukcji emisji CO₂ do roku 2020 na poziomie 8,16 % w stosunku do roku bazowego. Redukcja rocznie osiągnie poziom 1,63 % czyli 492,77 Mg/rok. Ponadto plan zakłada wzrost wykorzystywania OZE o 6,45 % w stosunku do roku bazowego. Roczny wzrost w tym obszarze osiągnie poziom 1,29 % czyli 126,08 MWh/rok. Co więcej wykonanie planowanych zadań przyczyni

się do ograniczenia zużycia energii finalnej o ok. 8,16% w stosunku do roku bazowego. Rocznie redukcja zużycia energii finalnej wyniesie 1,63 % czyli 606,87 MWh/rok.

Gmina powinna wyznaczyć pracownika odpowiedzialnego za prowadzenie monitoringu. Aby skoordynować monitoring działań podejmowanych przez tak wiele podmiotów przygotowano wzór sprawozdań z prowadzonego monitoringu.

Tabela 15. Wzór sprawozdania z monitoringu.

Lp.	ZADANIA	Mierniki monitorowania* (stan realizacji)					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Szkolenia dla pracowników gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej						
2	Kampania edukacyjna skierowana do mieszkańców odnośnie instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych						
3	Wymiana autobusów szkolnych na hybrydowe.						
4	Modernizacja oświetlenia ulicznego i budowa nowego oświetlenia wzdłuż dróg i ulic						
5	Budowa ścieżek rowerowych, przyrodniczo-edukacyjnych, historycznych i krajoznawczo-turystycznych						
6	Budowa kompleksów sportowo-rekreacyjnych (basen, stadion, boiska sportowe itp.)						
7	Budowa nowego obiektu przedszkolnego wraz z oddziałem żłobkowym						
8	Modernizacja taboru transportu publicznego (centrum przesiadkowe i zakup autobusów)						
9	Termomodernizacja budynków administracyjnych i użyteczności publicznej						
10	Budowa odnawialnych i ekologicznych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej						

11	Budowa nowych i rozbudowa istniejących obiektów opieki zdrowotnej, rehabilitacyjnej, domów pomocy społecznej, domów spokojnej starości, schronisk, itp.						
12	Budowa remizy strażackiej w Piskorzowie						
13	Budowa świetlic sołeckich w sołectwach Rościszów, Kamionki, Bratoszów i Piskorzów						
14	Termomodernizacja budynków mieszkalnych należących do ZGM						
15	Zielone zamówienia publiczne						
16	Budowa budynków komunalnych, socjalnych oraz w systemie TBS						
17	Termomodernizacja budynków mieszkalnych						
18	Budowa kolektorów słonecznych						
19	Budowa ferm i instalacji fotowoltaicznych						
20	Budowa instalacji pomp ciepła						
21	Wymiana kotłów i palenisk węglowych na ekologiczne						

*Mierniki monitorowania:

Zadanie 1 - liczba przeszkolonych w zakresie Eco Driving osób

Zadanie 2 - liczba przeszkolonych osób w zakresie instalacji OZE

Zadanie 3 - wymiana autobusów (TAK/NIE)

Zadanie 4 - liczba wymienionych lamp

Zadanie 5 - zakończenie budowy ścieżki rowerowej (TAK/NIE)

Zadanie 6 - zakończenie budowy (TAK/NIE)

Zadanie 7 - zakończenie budowy (TAK/NIE)

Zadanie 8 - liczba zakupionych autobusów

Zadanie 9 – liczba przeprowadzonych termomodernizacji

Zadanie 10 - liczba zamontowanych systemów OZE w budynkach użyteczności publicznej

Zadanie 11 - zakończenie budowy (TAK/NIE)

Zadanie 12 - zakończenie budowy remizy (TAK/NIE)

Zadanie 13 - zakończenie budowy świetlic (TAK/NIE)

Zadanie 14 - liczba termomodernizowanych budynków

Zadanie 15 - liczba wykonanych zielonych zamówień publicznych

Zadanie 16 – liczba wybudowanych budynków komunalnych

Zadanie 17 – liczba przeprowadzonych termomodernizacji

Zadanie 18 - liczba zamontowanych kolektorów słonecznych

Zadanie 19 - liczba zamontowanych instalacji fotowoltaicznych

Zadanie 20 - liczba zamontowanych pomp ciepła

Zadanie 21 – liczba kotłów wymienionych na ekologiczne

7. Aktualizacja Planu

Wraz z realizacją zadań wskazanych w planie może zajść potrzeba aktualizacji niniejszego Planu. Aby ułatwić jej przeprowadzenie przygotowano arkusze kalkulacyjne w programie Excel, dzięki którym w łatwy i przystępny sposób będzie można dokonać obliczeń niezbędnych do ewentualnej zmiany Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Arkusze te stanowią załącznik nr 1.

8. Spis tabel

Tabela 1. Jakość jednolitych części wód powierzchniowych w Gminie Pieszyce

Tabela 2. Roczne zużycie źródeł energii cieplnej w budynkach należących do mieszkańców w roku bazowym oraz w roku 2014 (opracowanie własne na podstawie ankiet dla mieszkańców oraz danych GUS)

Tabela 3. Wielkość emisji dwutlenku węgla ($MgCO_2$ /rok) powstałej na skutek zużycia źródeł energii cieplnej w budynkach należących do mieszkańców w roku bazowym oraz w roku 2014

Tabela 4. Roczne zużycie źródeł energii cieplnej w budynkach należących do gminy (opracowanie własne na podstawie danych zebranych z poszczególnych budynków będących własnością gminy)

Tabela 5. Wielkość emisji dwutlenku węgla ($MgCO_2$ /rok) powstałej na skutek zużycia źródeł energii cieplnej w budynkach należących do gminy

Tabela 6. Roczne zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie oraz roczna wielkość emisji spowodowanej wyprodukowaniem energii elektrycznej

Tabela 7. Zużycie energii elektrycznej w gminie oraz powodowana przez nie wielkość emisji

Tabela 8. Zużycie paliwa oraz emisja z pojazdów wykorzystywanych w transporcie lokalnym

Tabela 9. Zużycie paliwa oraz emisja z pojazdów wykorzystywanych przez Urząd Gminy

Tabela 10. Emisja dwutlenku węgla na terenie gminy w podziale na źródła powstawania, w roku bazowym oraz roku 2014.

Tabela 11. Udział różnych źródeł w emisji dwutlenku węgla na terenie gminy, w roku bazowym oraz roku 2014.

Tabela 12. Cele strategiczne i szczegółowe Gminy Pieszyce

Tabela 13. Zadania prowadzące do redukcji emisji na terenie Gminy Pieszyce

Tabela 14. Harmonogram wdrażania planu

Tabela 15. Wzór sprawozdania z monitoringu

9. Spis Rysunków

Rysunek 1. Procentowy udział sektorów w ogólnym bilansie emisji CO₂ w gminie Pieszycy

Rysunek 2. Emisja dwutlenku węgla w roku 2013 w podziale na źródła powstawania

Rysunek 3. Procentowy udział emisji CO₂ z podziałem na źródła w roku bazowym (2013)

10. Bibliografia

Wody podziemne i powierzchniowe

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej - <http://www.kzgw.gov.pl/>
- Geoportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej – <http://geoportal.kzgw.gov.pl/gptkzgw/catalog/main/home.page>
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu - monitoring wód – <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/wody-powierzchniowe/>
- <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/wody-podziemne/>

Powietrze i klimat

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu - monitoring powietrza – <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/powietrze/>
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - <http://powietrze.gios.gov.pl/gios/>
- Biuro Studiów i Pomiarów Ekologicznych na zlecenie GIOŚ: „Opracowanie prognozy zanieczyszczenia powietrza pyłem drobnym w Polsce na lata 2010, 2015, 2020....”, Gdańsk, 2009 r.

Klimat akustyczny

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu - monitoring hałasu – <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/halas/>
- Główna Dyrekcja Ochrony Środowiska - <http://www.gdos.gov.pl/>
- Geoserwis Głównnej Dyrekcji Ochrony Środowiska - <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Nateżenie pól elektromagnetycznych

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu - monitoring promieniowania elektromagnetycznego PEM -
- <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/promieniowanie-elektromagnetyczne/>

Powierzchnia ziemi

- Geografia fizyczna Polski, Andrzej Richling, Katarzyna Ostaszewska, PWN, Warszawa 2005
- Atlas klimatu Polski pod redakcją Haliny Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2005
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - <http://www.imgw.pl/klimat/>

Zasoby naturalne i krajobraz

- Geografia fizyczna Polski, Andrzej Richling, Katarzyna Ostaszewska, PWN, Warszawa 2005
- Atlas klimatu Polski pod redakcją Haliny Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2005

Obszary Natura 2000 oraz Obszary Chronionego Krajobrazu

- Centralny Rejestr Ochrony Środowiska - <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
- Główna Dyrekcja Ochrony Środowiska - obszary Natura 2000 – <http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Różnorodność biologiczna

- Główny Inspektorat Ochrony środowiska - <http://siedliska.gios.gov.pl/>
- Monitoring siedlisk przyrodniczych, Przewodnik metodyczny, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 2012
- Monitoring gatunków roślin, Przewodnik metodyczny, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 2012
- Monitoring gatunków zwierząt, Przewodnik metodyczny, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 2012

Ludność

- Główny Urząd Statystyczny - <http://stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>

Zabytki i dobra materialne

- Krajowy Rejestr Zabytków – http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/Ewidencja_zabytkow/

Dane statystyczne:

- Główny Urząd Statystyczny - http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks
- Bank Danych Lokalnych - http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

Porozumienie między burmistrzami:

- http://www.porozumienieburmistrzow.eu/about/covenant-of-mayors_pl.html

Strategia Rozwoju Gminy Pieszyce na lata 2014-2020

11. Załączniki

Załącznik 1. Płyta CD z arkuszami kalkulacyjnymi służącymi aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej

Załącznik 2. Wykaz obiektów należących do Gminy Pieszyce

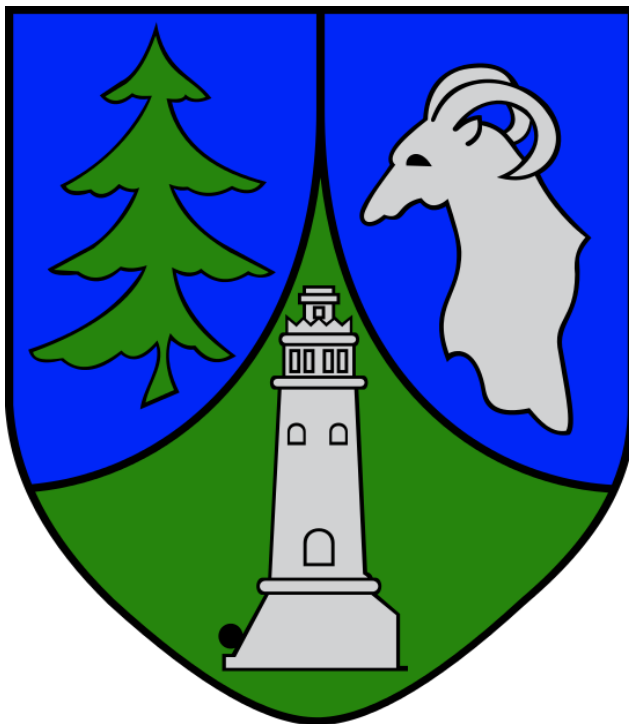
Załącznik 3. Inwentaryzacja budynków gminnych

Załącznik 2. Wykaz obiektów należących do Gminy Pieszycy

Lp.	Budynek	Adres	Nr ewidencyjny działki
1	Urząd Miejski	Pieszycy, ul. Kościuszki 2	76
2	Szkoła Podstawowa nr 1 bud. A	Pieszycy, ul. Ogrodowa 23	133/1
3	Szkoła Podstawowa nr 1 bud. B	Pieszycy, ul. Kopernika 124	69
4	Przedszkole nr 2 bud. A	Pieszycy, ul. Bielawska 1	129,130
5	Przedszkole nr 2 bud. B	Pieszycy, ul. Ogrodowa 79	616
6	Niepubliczna Szkoła Podstawowa	Pieszycy, ul. Świdnicka 53	317
7	Miejska Biblioteka Publiczna – Centrum Kultury	Pieszycy, ul. Kopernika 37	166
8	Przychodnia Miejska	Pieszycy, ul. Królowej Jadwigi 1	189/1
9	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej	Pieszycy, ul. Mickiewicza 10	40
10	Budynki mieszkalne pod zarządem ZGM	-	

Załącznik nr 3

Inwentaryzacja budynków należących do Gminy Pieszycy

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA - CENTRUM KULTURY

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Kopernika 37	58-250	Pieszycy	165, 166, 167, 78/2, 493/8

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓŁOWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Kubatura budynku	Powierzchnia ogrzewana budynku
1 rok	4	3412,29 m ³	1541,41 m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie	Moc źródeł ciepła	Wykorzystanie
Gaz ziemny	15984 m ³	130 kW	centralne ogrzewanie oraz ciepła woda użytkowa

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
TAK	TAK	MUROWANA	NIENARUSZONA

Materiał wykonania	Wiek	Stan okien	Liczba okien	
Okna	PCV	1 ROK	DOBRY	80
Grzejniki	STALOWE	1 ROK		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Zamontowane zawory termostatyczne. Zamontowane regulacyjne zawory podpionowe. Zamontowane odpowietrzniki automatyczne. Ciepła woda użytkowa przygotowywana poprzez zasilanie z lokalnej kotłowni. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak planowanych inwestycji dotyczących termomodernizacji.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

ZAKŁAD GOSPODARKI MIESZKANIOWEJ

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Mickiewicza 10	58-250	Pieszycy	40

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓŁOWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Powierzchnia ogrzewana budynku	
ok. 35 lat	3	466,8	m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie		Moc źródeł ciepła		Wykorzystanie
GAZ ZIEMNY	-	m ³	75	kW	centralne ogrzewanie

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
NIE	NIE	MUROWANA	LEKKE SPĘKANIA

Materiał wykonania		Wiek	Stan okien	Liczba okien
Okna	PCV	10 LAT	DOBRY	71
Grzejniki	ŻELIWNE	35 LAT		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Zamontowane zawory termostaticzne. Nie są zamontowane regulacyjne zawory podpionowe. Nie są zamontowane odpowietrzniki automatyczne. Ciepła woda użytkowa przygotowywana poprzez elektryczne podgrzewacze przepływowe. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak planowanych inwestycji dotyczących termomodernizacji.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

URZĄD MIEJSKI

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Kościuszki 2	58-250	Pieszycy	76

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓŁOWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Powierzchnia ogrzewana budynku	
120 LAT	4 + PIWNICA	327	m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie		Moc źródeł ciepła		Wykorzystanie
GAZ ZIEMNY	12000	m ³	90	kW	CENTRALNE OGRZEWANIE

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
NIE	NIE	MUROWANA	LEKKE SPĘKANIA

Materiał wykonania		Wiek	Stan okien	Liczba okien
Okna	DREWNO	1 - 5 LAT	DOBRY	57
Grzejniki	ŻELIWNNE/STALOWE	40 - 50 LAT		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Zamontowane zawory termostatyczne. Nie są zamontowane regulacyjne zawory podpionowe. Zamontowane odpowietrzniki automatyczne. Ciepła woda użytkowa przygotowywana przez elektryczne podgrzewacze przepływowe. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak planowanych inwestycji dotyczących termomodernizacji.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Kopernika 124	58-250	Pieszycy	69

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓŁOWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Powierzchnia ogrzewana budynku	
BUDYNEK PRZEDWOJENNY (1975 - generalny remont)	2	654	m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie		Moc źródeł ciepła		Wykorzystanie
GAZ ZIEMNY	-	m ³	-	kW	CENTRALNE OGRZEWANIE

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
TAK	CZĘŚCIOWE	MUROWANA	PĘKNIĘCIA I GŁĘBOKIE NARUSZENIA

Materiał wykonania		Wiek	Stan okien	Liczba okien
Okna	PCV	9 / 15 LAT	ZŁY (67), DOBRY (25)	92
Grzejniki	ŻELIWNE/STALOWE	42 LATA		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Brak zaworów termostatycznych. Brak regulacyjnych zaworów podpionowych. Zamontowane odpowietrzniki automatyczne. Ciepła woda użytkowa przygotowywana przez termy elektryczne oraz elektryczne podgrzewacze przepływowe. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Planowana termomodernizacja dwóch ścian budynku.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

PRZYCHODNIA MIEJSKA

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Królowej Jadwigi 1	58-250	Pieszycy	189/1

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓLWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Powierzchnia ogrzewana budynku	
5 LAT	3	1734,58	m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie		Moc źródeł ciepła		Wykorzystanie
GAZ ZIEMNY	20692	m ³	200	kW	CENTRALNE OGRZEWANIE I CIEPŁA WODA UŻYTKOWA

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
TAK	TAK	MUROWANA	NIENARUSZONA

Materiał wykonania		Wiek	Stan okien	Liczba okien
Okna	PCV	5 LAT	DOBRY	54
Grzejniki	STALOWE	5 LAT		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Zamontowane zawory termostatyczne. Brak regulacyjnych zaworów podpiwnicznych. Zamontowane odpowietrzniki automatyczne. Ciepła woda użytkowa pochodzi z lokalnej kotłowni. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak planowanych inwestycji dotyczących termomodernizacji.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

PRZEDSZKOLE NR 2 - BUDYNEK B

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Ogrodowa 79	58-250	Pieszycy	616

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓLWNE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Kubatura budynku	Powierzchnia ogrzewana budynku
bd (stary)	3	963,82 m ³	385,53 m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie	Moc źródeł ciepła	Wykorzystanie
MIAŁ WĘGLOWY	7 ton	- kW	CENTRALNE OGRZEWANIE

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji	
bd	NIE	MUROWANA	PĘKNIĘCIA I GŁĘBOKIE USZKODZENIA	
Materiał wykonania	Wiek	Stan okien	Liczba okien	
Okna	PCV	5 LAT	DOBRY	25
Grzejniki	ŻELIWNE	15 - 20 LAT		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Brak zaworów termostatycznych. Brak regulacyjnych zaworów podpionowych. Brak odpowietrzników automatycznych. Ciepła woda użytkowa pochodzi z term elektrycznych. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak planowanych inwestycji dotyczących termomodernizacji.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

PRZEDSZKOLE NR 2 - BUDYNEK A

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Bielawska 1	58-250	Pieszycy	129, 130

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓŁOWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Kubatura budynku		Powierzchnia ogrzewana budynku	
II połowa XIX w.	3	5540	m ³	1386,2	m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie		Moc źródeł ciepła		Wykorzystanie
GAZ ZIEMNY	6600	m ³	-	kW	CENTRALNE OGRZEWANIE

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
NIE	NIE	MUROWANA	LEKKIE SPĘKANIA

Materiał wykonania		Wiek	Stan okien	Liczba okien
Okna	PCV	5 LAT	DOBRY	43
Grzejniki	ŻELIWNE	60 LAT		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Brak zaworów termostatycznych. Brak regulacyjnych zaworów podpionowych. Brak odpowietrzników automatycznych. Ciepła woda użytkowa pochodzi z term elektrycznych, natomiast w kuchni z elektrycznego podgrzewacza przepływowego. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak planowanych inwestycji dotyczących termomodernizacji.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

NIEPUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Świdnicka 53	58-250	Pieszycy	317

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓŁOWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Kubatura budynku		Powierzchnia ogrzewana budynku	
ok. 90 lat, przybudówka 22 lata	2	3503	m ³	483,6	m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie		Moc źródeł ciepła		Wykorzystanie
OLEJ OPAŁOWY	20000	litrów	-	kW	CENTRALNE OGRZEWANIE

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
NIE	TAK	MUROWANA	LEKKIE SPĘKANIA

Materiał wykonania		Wiek	Stan okien	Liczba okien
Okna	PCV	17 LAT	ZŁY (2), DOBRY (46)	48
Grzejniki	ŻELIWNE/STALOWE	12 LAT		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Brak zaworów termostatycznych. Brak regulacyjnych zaworów podpionowych. Brak odpowietrzników automatycznych. Ciepła woda użytkowa pochodzi z elektrycznych podgrzewaczy przepływowych. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Planowane ocieplenie poszycia dachowego.

KARTA INWENTARYZACJI BUDYNKU

DATA INWENTARYZACJI

2.09.2015

DANE PODSTAWOWE

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1

Ulica	Kod pocztowy	Miejscowość	NDE
Ogrodowa 23	58-250	Pieszycy	133/1, 132

ZDJĘCIE OBIEKTU

DANE SZCZEGÓŁOWE

Wiek budynku	Liczba kondygnacji	Powierzchnia całkowita		Powierzchnia ogrzewana budynku	
53 lata	2	3762,2	m ²	1823,1	m ²

ŹRÓDŁA CIEPŁA

Rodzaj źródła ciepła	Roczne zużycie		Moc źródeł ciepła		Wykorzystanie
gaz ziemny	17629	m ³	496,2	kW	Centralne ogrzewanie oraz ciepła woda użytkowa

OCIEPLENIE BUDYNKU

Ocieplenie dachu	Ocieplenie elewacji	Technologia wykonania budynku	Stan elewacji
tak	tak	murowana	nienaruszona

Materiał wykonania		Wiek	Stan okien	Liczba okien
Okna	PCV	14 LAT	DOBRY	114
Grzejniki	STALOWE	14 LAT		

DODATKOWE INFORMACJE

Budynek nie jest pod opieką konserwatora zabytków. Zamontowane zawory termostatyczne. Zamontowane regulacyjne zawory podpionowe. Zamontowane odpowietrzniki automatyczne. Ciepła woda użytkowa przygotowywana przez 2 elektryczne podgrzewacze przepływowe przy umywalkach oraz zasilanie z lokalnej kotłowni. Brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak planowanych inwestycji dotyczących termomodernizacji.